

FEDERAȚIA SINDICALĂ
„SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA

RAPORT

de activitate
pentru anii 2015 - 2019

CHIȘINĂU - 2020

**FEDERAȚIA SINDICALĂ
„SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA**

**RAPORT
de activitate
pentru anii 2015 - 2019**

CHIȘINĂU - 2020

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

Activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anii de după Congresul VI din 29 mai 2015, a fost orientată spre realizarea prevederilor Strategiei Federației pe anii 2015-2020, care au avut drept scop principal dezvoltarea sistemului de sănătate, asigurarea calității serviciilor medicale, îmbunătățirea condițiilor de muncă, majorarea veniturilor salariale ale angajaților, indemnizațiilor sociale, neadmiterea disponibilizării în masă a salariaților, încheierea și monitorizarea realizării prevederilor Convențiilor și Contractelor colective de muncă, sporirea profesionalismului și responsabilității liderilor și activului sindical etc.

Congresul VI a înaintat organelor de conducere ale Republicii Moldova un șir de revendicări printre care:

- elaborarea proiectului Codului sănătății;
- instituirea la nivel de administrație publică locală (raion, municipiu) a unui organ de coordonare a tuturor unităților medicale, indiferent de forma juridică de proprietate;
- elaborarea, adoptarea și punerea în aplicare a politicilor privind asigurarea tinerilor specialiști cu spațiu locativ;
- modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice, încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală;
- modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1345/2007 „Cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice” în vederea majorării indemnizației unice de la 30 mii lei la 100 mii lei pentru personalul medical cu studii superioare și de la 24 mii lei la 75 mii lei pentru personalul medical cu studii medii;
- completarea Codului contravențional în vederea instituirii

sanctiunilor administrative pentru persoanele ce atentează la onoarea, demnitatea, integritatea psihică și fizică a lucrătorilor medicali;

- modificarea cadrului legislativ referitor la garanțiile negociate de către sindicate prin Contractele colective de muncă, doar pentru membrii de sindicat.

Unele dintre aceste revendicări au fost realizate.

Realizarea obiectivelor programate a fost posibilă datorită implicării tuturor organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a conlucrării eficiente cu organele administrative de toate nivelurile.

Raportul este bazat pe date prezentate anual de către președinții organizațiilor în dările de seamă, note informative cu privire la realizarea prevederilor Convențiilor și Contractelor colective de muncă, hotărâri ale Consiliului Republican și Biroului Executiv ale Federației, cât și din alte surse informaționale.

Aducem mulțumiri liderilor și activului sindical, tuturor membrilor de sindicat, partenerilor de dialog social, conducătorilor instituțiilor medico-sanitare, farmaceutice și de învățământ, colaboratorilor Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, care ne-au susținut și contribuit la realizarea obiectivelor propuse de Congresul VI di 29 mai 2015.

Cu deosebit respect,
Aurel POPOVICI
președinte
al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE ȘI PROTECȚIA ÎMPOTRIVA ȘOMAJULUI

1.1. Informații generale

Activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anii de referință 2015-2019, a fost orientată spre realizarea obiectivelor aprobate de Congresul VI din 29.05.2015, și anume:

- ✓ Elaborarea și adoptarea Strategiei de Stat de dezvoltare a resurselor umane din sănătate.
- ✓ Elaborarea și adoptarea normelor de muncă pentru toate categoriile de lucrători medicali din instituțiile medico-sanitare și farmaceutice.
- ✓ Majorarea indemnizației unice acordate tinerilor specialiști, medicilor și farmaciștilor – de la 30 mii lei la 100 mii lei și personalului medical și farmaceutic mediu – de la 24 mii lei la 75 mii lei.
- ✓ Adoptarea unei norme legale care ar califica actele de violență săvârșite de pacienți și apropiații acestora împotriva personalului medical ca ultraj.
- ✓ Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1079 din 02.10.2007 „Privind numirea în funcție în bază de concurs a conducătorilor unităților medicale” în vederea excluderii abaterilor de la normele democratice ce țin de transparență, obiectivitate și corectitudine.
- ✓ Neadmiterea disponibilizării în masă a angajaților membri de sindicat.
- ✓ Conlucrarea activă cu administrația publică locală privind îmbunătățirea stării materiale a lucrătorilor medicali, în special a tinerilor specialiști, asigurarea cu spațiu locativ, acordarea facilităților prevăzute de legislația Republicii Moldova.

Analiza activității Biroului Executiv și a organizațiilor membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova atestă că obiectivele propuse de către Congresul VI, în marea lor majoritate, au fost realizate.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 452 din 15 aprilie 2016, a fost adoptată Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, prin care s-a atenționat că resursele umane din sănătate constituie una din compartimentele fundamentale ale sistemului, fără de care acordarea asistenței medicale și accesul la servicii medicale, funcționarea instituțiilor medicale și a sistemului în ansamblu, nu pot fi realizate.

Menționăm că Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a contribuit la elaborarea proiectului Strategiei prin definirea problemelor care afectează domeniul resurselor umane din sectorul sănătății și la înaintarea propunerilor de soluționare a acestora prin stabilirea etapelor de implementare etc.

Au fost majorate indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști, medicilor și farmaciștilor – de la 30 de mii lei la 120 mii lei, cât și personalului medical și farmaceutic mediu – de la 24 mii lei la 96 mii lei.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a inițiat Campania „Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova alături de tine” cu genericul „Nu agresați cadrele medicale”. Scopul Campaniei a fost sensibilizarea factorilor de decizie pentru realizarea Revendicării nr.11 vizând completarea Codului contravențional în vederea instituirii sancțiunilor care atentează la onoarea, demnitatea, integritatea psihică și fizică a lucrătorilor medicali, aprobată de Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Întru realizarea acestei opțiuni, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a organizat diverse activități, inclusiv flashmob-uri și spoturi publicitare. Concomitent, conducerea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a dialogat cu deputații medici, solicitând susținerea acestora în completarea Codului contravențional. Ca rezultat, Parlamentul Republicii Moldova a completat Codul contravențional cu un nou articol, și anume art. 77² „Ultragierea lucrătorului medical”.

Datorită conlucrării active a administrației unităților medicale și a comitetelor sindicale cu administrația publică locală privind utilizarea prevederilor Legilor nr. 436/2003 „Privind administrația publică

locală și nr. 397/2003 „Privind finanțele publice locale”, care permit administrației publice locale stimularea materială a angajaților din instituțiile medico-sanitare publice, în anii de referință, pentru aceste scopuri, au fost cheltuite 8755,2 mii lei sau cu 6876,6 mii lei mai mult decât în perioada precedentă.

Menționăm că aportul administrațiilor publice locale la stimularea muncii angajaților instituțiilor medico-sanitare publice are o importanță deosebită pentru motivarea tinerilor specialiști să activeze în unitățile medicale. În aceste scopuri, este necesar ca administrația unităților medicale, în comun cu comitetele sindicale, să argumenteze competent și consecvent necesitatea stimulării muncii lucrătorilor medicali, prin acordarea ajutorului material și premiarea angajaților, stabilirea unui spor la salariul de bază, îndeosebi pentru tinerii specialiști.

În anii de referință, nu s-au înregistrat disponibilizări în masă a angajaților membri de sindicat.

Până în prezent nu au fost elaborate și adoptate normele de muncă pentru toate categoriile de lucrători medicali din instituțiile medico-sanitare și farmaceutice. Motivul fiind că Republica Moldova nu dispune de o instituție specializată, care să elaboreze asemenea norme de muncă.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1016 din 01.09.2016 a fost modificat și completat Regulamentul privind numirea în funcție, în bază de concurs, a conducătorilor instituțiilor medico-sanitare publice, și în baza Contractului-tip de management al instituției – organizarea și desfășurarea concursului cu maximă obiectivitate, transparentă și corectitudine. În acest aspect, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a aprobat ordinul nr. 231 din 15 martie 2020 „Cu privire la unele măsuri privind implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1016/2016”.

1.2. Planificarea resurselor umane

Planificarea nu este totul, dar fără planificare totul este nimic. Această afirmație este valabilă și pentru planificarea resurselor umane din sistemul de sănătate. Este oficial cunoscut că planificarea prezintă un proces puțin dezvoltat și se efectuează pe termen scurt, cel mult un an, în funcție de posibilitățile financiare ale Statului și de capacitățile

instituțiilor de învățământ medical.

Ne confruntăm mereu cu aceeași dilemă – posibilitatea financiară precară a Statului. Or, în capul mesei trebuie pusă, în primul rând, asigurarea cadrelor pentru sistemul de sănătate, necesitate argumentată de criterii bine definite, nu doar din perspectiva normativelor de personal.

Toate aceste momente sunt definite în Hotărârea Guvernului nr. 452 din 15.04.2016. La moment, nu putem confirma impactul pozitiv al planificării asupra asigurării resurselor umane în sistemul sănătății.

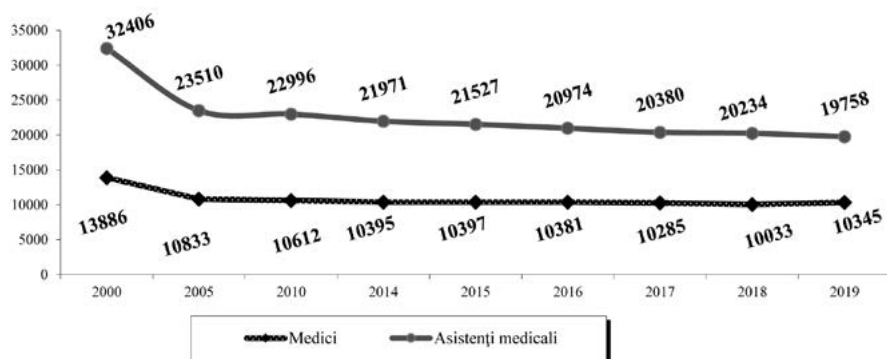
Din an în an persistă distribuția neuniformă geografic a corpului medical, accentul fiind pus pe mediul urban în detrimentul celui rural.

Deficitul de medici de familie în localitățile rurale devine tot mai evident.

1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

La 1 ianuarie 2020, în Republica Moldova (potrivit Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale) au activat 10345 de medici și 19758 personal medical mediu. Asigurarea instituțiilor medicale cu cadre medicale la 10 mii de locuitori constituie 29,2 medici și 55,8 personal medical mediu. Avem un indice de descreștere a cotei de asigurare cu medici și personal medical mediu, comparativ cu anii precedenți (*figura nr. 1*).

Figura nr. 1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

Din informația prezentată în figura nr. 1, observăm că asigurarea unităților medicale cu medici și personal medical veriga medie în anul 2019 comparativ cu anul 2015 are o tendință constantă de diminuare.

1.4. Formare profesională

Conform informațiilor furnizate de către organizațiile sindicale, de comun cu administrațiile unităților medicale, în anii 2015-2019 s-au planificat și executat resurse financiare suficiente destinate reciclării și perfecționării cadrelor medicale.

Angajatorii au identificat funcțiile pentru care a fost necesară formarea profesională, adoptând un Program anual în acest sens (*tabelul nr. 1*).

Tabelul nr. 1. Formarea profesională

Indici	Anii				
	2015	2016	2017	2018	2019
Medici	6156	5727	3777	3909	3990
Personal medical veriga medie	6076	5416	4228	5141	4158

Astfel, în anii de referință, au participat la studiile de reciclare și perfecționare toți medicii și personalul medical veriga medie conform programului aprobat de conducătorul unității și coordonat cu comitetul sindical, reprezentant al salariaților.

Partenerii sociali din domeniul sănătății au convenit asupra obligativității perfecționării profesionale a tuturor categoriilor de lucrători medicali.

1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze

Migrația angajaților din sistemul de sănătate este un fenomen care continuă să afecteze negativ ramura sănătății. Nivelul de salarizare și condițiile de muncă existente sporesc exodul lucrătorilor din sistemul de sănătate.

În anii de referință, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și-a orientat activitatea, ca în comun cu partenerii sociali – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină, administrația unităților și administrația publică locală, să depună eforturi comune pentru identificarea mecanismelor de reținere a personalului angajat în instituțiile medico-sanitare publice.

Recunoaștem că în situația socio-economică din Republicii Moldova este dificil de creat condiții atractive de muncă și de salarizare decentă a personalului pentru a asigura instituțiile medicale cu personal calificat și a menține performanța înaltă a instituției.

Ne-am convins cu toții că decizia de a obliga tânărul specialist să activeze în sectorul public fără ai asigura un loc de muncă cu o remunerare decentă nu este o cale eficientă.

Modelul existent de acordare a facilităților tinerilor specialiști, prevăzut doar pentru cei care se angajează în câmpul muncii în mediul rural, este inefficient și neatractiv, în opinia beneficiarilor, cu toate că sumele alocațiilor financiare au crescut.

Anumite acțiuni au întreprins și administrațiile publice locale (se oferă spațiu locativ, terenuri pentru construcția caselor etc.). Cu toate acestea, exodul continuă.

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anii de referință, pe diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă: în anul 2015 – 6191; 2016 – 5962; 2017 – 4901; 2018 – 5595; 2019 – 4047.

Majoritatea absolută a angajaților (92,7 la sută) s-au eliberat din funcție din propria inițiativă (*tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal și motivele fenomenului

Nr. d/r	Categoriile de personal	Anii				
		2015	2016	2017	2018	2019
A. Disponibilizați total pe diverse motive						
1	Medici	1290	1053	934	971	851
2	Personal medical veriga medie	1896	1888	2012	2014	1175
3	Alt personal	3006	3021	1955	2610	2173
4	Total	6192	5962	4901	5595	4047
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului						
1	Medici	56	32	30	23	29
2	Personal medical veriga medie	131	70	25	43	50
3	Alt personal	292	132	49	98	53
4	Total	479	234	104	164	129
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților						
1	Medici	1003	907	795	877	846
2	Personal medical veriga medie	1568	1736	1929	1727	1634
3	Alt personal	2574	2697	1666	2537	2577
4	Total	5145	5340	4390	5141	4727
D. Disponibilizați din alte motive						
1	Medici	231	114	109	101	221
2	Personal medical veriga medie	197	82	58	67	117
3	Alt personal	140	192	240	122	255
4	Total	568	388	407	593	591

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anii de referință 2015-2019, în unitățile medicale s-au angajat: 2015 – 3878 de salariați, 2016 – 4405; 2017 – 4235; 2018 – 5603; 2019 – 4199 (tabelul nr 3.).

Tabelul nr. 3. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2015	3878	694	1168	2016
	2016	4405	1106	1164	2135
	2017	4235	834	1734	1667
	2018	5603	1166	2060	2377
	2019	4199	851	1175	2173

Din informația prezentată în tabelul nr. 3 observăm că numărul angajaților, în anii de referință este cu 4377 mai mic decât numărul disponibilizărilor.

Tabelul nr. 4. Inclusiv încadrarea în câmpul muncii a tinerilor în vârstă de până la 30 de ani

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Tineri în vârstă de până la 30 de ani	2015	1165	368	453	344
	2016	1091	368	562	161
	2017	1080	357	392	331
	2018	916	243	252	421
	2019	1121	283	480	356

Din numărul angajaților, în anii de referință, tineri în vârstă de până la 30 ani constituie 24,01 la sută.

1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical

Anunțarea locurilor de muncă vacante este o clauză a Convenției colective nivel de ramură, asupra căreia au convenit partenerii sociali nivel de ramură. Același act normativ prevede obligativitatea angajatorilor să încadreze, prioritar, tineri specialiști în câmpul muncii.

Accesul echitabil la posturile vacante este reglementat și asigurat de Regulamentul privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 139-p §3 din 15 octombrie 2015. Responsabilitatea executării prevederilor Regulamentului o poartă angajatorii. Un rol important revine comitetelor sindicale, care au de monitorizat respectarea prevederilor Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical. Cu regret, nu toți angajatorii se ghidează de prevederile Ordinului Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15 octombrie 2015.

1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor

Conform datelor Organizației Mondiale a Sănătății, din anul 2017, ponderea persoanelor în etate care activează în sănătate a crescut de la 9,4 la sută la 11,2 la sută.

În Republica Moldova situația este mai alarmantă. În anul 2019, în ramura sănătății au activat 3132 de medici de vârstă pensionară sau 30,27 la sută și 3086 personal medical veriga medie sau 15,62 la sută. (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5. Îmbătrânirea cadrelor

Anii	Categoriile de personal	Angajați pensionari		Angajați invalizi	
		Total	%	Total	%
2015	Medici	3423	32,92	1351	2,69
	Personal medical veriga medie	4062	18,87		
	Alt personal	4368	19,52		
2016	Medici	2963	28,54	1285	2,70
	Personal medical veriga medie	3593	17,13		
	Alt personal	3769	23,33		
2017	Medici	2811	27,33	1385	2,91
	Personal medical veriga medie	3399	16,68		
	Alt personal	4081	29,35		
2018	Medici	2885	28,8	1052	2,20
	Personal medical veriga medie	3563	17,6		
	Alt personal	4232	24,3		
2019	Medici	3132	30,27	1378	4,57
	Personal medical veriga medie	3086	15,62		
	Alt personal	3502	26,31		

Problema îmbătrânirii cadrelor medicale se va agrava și în viitor. Motivul cel mai important este că cadrele tinere, nu doresc să activeze în sistem, deoarece salariile oferite nu le permit să-și satisfacă necesităților vitale. Nu mai puțini importanți sunt următorii factori: povara profesională intensă; riscul profesional; influența sporită a factorilor psiho-emoționali; condițiile de muncă care nu asigură sănătatea la locul de muncă.

Problemele în cauză trebuie soluționate în complex cu implicarea tuturor factorilor de decizie.

1.9. Disciplina muncii

Pe parcursul anilor de referință au fost sancționați 2395 de angajați (2015 – 550; 2016 – 592; 2017 – 535; 2018 – 385; 2019 – 333).

Pentru încălcarea actului medical au fost sancționați 228 de angajați sau 9,52 la sută din numărul total de acțiuni (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6. Sancțiuni disciplinare

Anii	Numărul total de salariați sancționați disciplinar	Au fost ascultați preliminar la comitetul sindical	dintre care:			
			Concediați		Restabiliți în funcție	
			Cu acordul/ consultația comitetului sindical	Fără acordul/ consultația comitetului sindical	La inițiativa comitetului sindical	De organele de drept
2015	550	264	59	59	1	2
2016	592	252	52	19	3	1
2017	535	216	47	57	10	2
2018	385	176	39	14	9	5
2019	333	182	25	2	2	-

Constatăm că disciplina muncii este un deziderat la care trebuie de lucrat intens zi de zi, iar rolul comitetului sindical este de a se implica activ nu doar în apărarea drepturilor salariaților membri de sindicat, dar și în prevenirea, de comun cu administrația, a încălcărilor prevederilor regulamentului intern, crearea unei atitudini conștiente a salariaților la locul de muncă, stimularea celor care muncesc conștiincios etc.

1.10. Stimularea pentru succese în muncă

Pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament, înalt profesionalism și activitate sindicală, în anii de referință s-au conferit distincții de stat la 127 lucrători medicali. De asemenea, lucrătorii medicali au fost menționați cu Diplome de Onoare, Diplome ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, cadouri de preț, mulțumiri etc. (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7. Stimulări pentru succese în muncă și activitate sindicală

Nr. d/r	Denumirea stimulărilor	Anii				
		2015	2016	2017	2018	2019
1.	Ordine și medalii	14	25	19	42	27
2.	Diplome de onoare	4259	3970	2597	4206	4712
3.	Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	1194	931	497	787	1249
4.	Cadouri de preț	1084	1710	1287	951	955
5.	Mulțumiri	6779	8015	6873	5761	7637
6.	Alte încurajări	2243	2097	2911	3039	3967
	Total	15573	16748	14184	14786	18547

1.11. Obiectivele în domeniul resurselor umane

În vederea motivării forței de muncă, în special a tinerilor specialiști, Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova va solicita de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale soluționarea următoarelor chestiuni:

1. *Modificarea și completarea Strategiei de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 452 din 15.04.2016, în vederea completării acesteia cu un capitol nou „Protecția social-economică a angajaților din sănătate”.*

2. *Majorarea indemnizațiilor unice acordate tinerilor specialiști, medicilor și farmaciștilor la nivel de 200 mii lei și personalului medical și farmaceutic veriga medie 150 mii lei, cu începere de la 01.04.2023.*

3. *Neadmiterea disponibilizării în masă a angajaților.*

4. *Promovarea persoanelor competente, în special a tinerilor specialiști, în funcțiile de conducere în condiții de maximă transparență, corectitudine și obiectivitate.*

5. *Examinarea multilaterală a proceselor, fenomenelor și schimbărilor ce au loc în domeniul utilizării forței de muncă, având ca scop elaborarea propunerilor de ameliorare a situației.*

6. *Egalitatea șanselor la încadrare în câmpul muncii.*

Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor:

1. *Exercita controlul utilizării forței de muncă în conformitate cu legislația.*

2. *Cere de la administrația unităților să facă publică informația despre existența locurilor de muncă vacante și/sau crearea de noi locuri de muncă. Prioritate să se acorde tinerilor specialiști și salariaților instituției respective.*

3. *Monitoriza acordarea indemnizațiilor pentru tinerii specialiști.*

4. *Înainta propuneri la elaborarea proiectului Programului de reciclare și perfecționare a cadrelor Unității.*

5. *Prevedea în Contractele colective de muncă clauze atractive pentru tinerii specialiști.*

6. *Conlucra activ cu administrațiile publice locale privind acordarea spațiului locativ, terenurilor pentru construcția spațiului locativ etc. tinerilor specialiști.*

7. *Încuraja angajații pentru succese în muncă și activitate sindicală.*

CAPITOLUL II

FINANȚAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE

2.1. Informații generale

Activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în perioada de referință, a fost orientată spre sensibilizarea organelor de conducere ale Republicii Moldova de toate nivelurile că asistența medicală prestată populației nu corespunde necesităților și cerințelor Organizației Mondiale a Sănătății. La moment, unitățile medicale din republică necesită o finanțare substanțială pentru a fi asigurate cu specialiști bine pregătiți, aparataj medical performant, transport sanitar, edificii corespunzătoare normelor sanitare și, nu în ultimul rând, remunerarea muncii pe potrive riscului profesional, influenței factorilor psiho-emoționali asupra sănătății lucrătorului medical, responsabilității și volumului de lucru etc.

Deficitul generalizat de mijloace financiare este cauzat de insuficiența securizării resurselor financiare adecvate pentru finanțarea prioritară a unităților medicale, necorespunderea politicilor declarate și a mijloacelor financiare alocate cu prioritățile realizării programelor de dezvoltare și reformare a sistemului sănătății.

Congresul VI al Sindicatului a orientat organizațiile sindicale de toate nivelurile să întreprindă acțiuni în comun cu autoritățile publice pentru îmbunătățirea finanțării sistemului de sănătate, în prim-plan, prin: înaintarea propunerilor concrete și argumentate la proiectele legilor Bugetului de Stat și Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală; implicarea mai activă a administrației publice locale; atragerea investițiilor străine; realizarea proiectelor privind dezvoltarea și reformarea unităților medicale; realizarea managementului

economico-financiar și organizarea controlului ce ține de utilizarea corectă, obiectivă și transparentă a mijloacelor financiare ale unităților.

Un alt obiectiv, nu mai puțin important, aprobat de Congresul VI, a fost obținerea, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Administrația publică locală, a unei finanțări prioritare a unităților medicale conform necesităților pentru a garanta populației servicii medicale de înaltă calitate, în volumul necesar și la timp.

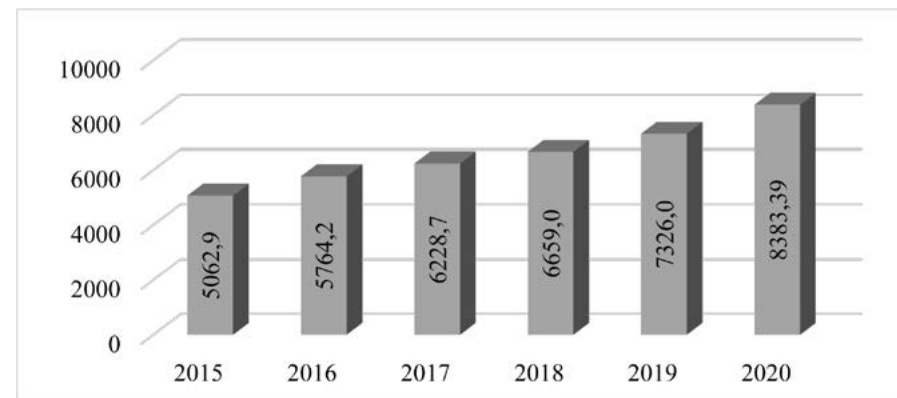
Ca rezultat, în anii de referință sistemul de sănătate a fost finanțat prioritar și ritmic, ce a dat posibilitate instituțiilor medicale să activeze și să acorde asistență medicală populației în măsura posibilităților, să asigure plata muncii angajaților conform normelor legislației etc.

Astfel, în anii de referință 2015-2020, Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală au crescut de la 5062,9 milioane lei în anul 2015 la 8383,39 milioane lei în 2020 sau cu 65,59 la sută (*tabelul nr. 8, figura nr. 2*).

Tabelul nr. 8. Evoluția Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri total (mil. lei)	Creștere		Cheltuieli total (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2015	5062,90	401,3	13,9	5152,5	520,9	10,1
2016	5764,20	701,3	13,9	5673,4	520,9	10,1
2017	6228,70	464,5	8,1	6321,5	648,1	11,4
2018	6659,00	430,3	6,9	6659,0	337,8	05,3
2019	7326,00	667,0	10,0	7526,0	867,0	13,0
2020	8383,39	1057,4	14,43	-	-	-

Figura nr. 2. Evoluția Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală în anii 2015-2020 (milioane lei)

Congresul VI a înaintat organelor de conducere ale Republicii Moldova mai multe revendicări, printre care obținerea prin negocieri, la nivel național, a reexaminării anuale a cotei de participare a angajaților și salariaților la formarea Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense și stabilirea acestora în anii 2015-2020 la nivelul de circa 12 la sută (6% de la angajator și 6% de la salariat).

O altă revendicare a fost obținerea stabilirii cuantumului sumei pentru o persoană asigurată de Guvern, în calitate de asigurator, în mărime egală costului poliței calculate în sumă fixă de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Aceste revendicări au fost examinate anual de partenerii sociali nivel național (Guvern, Patronate și Sindicate), însă, nu au fost susținute pe motiv de agravare a situației economico-financiare, care s-a reflectat asupra posibilității financiare a unităților și populației.

Ca urmare, primele de asigurare obligatorie în formă de contribuție procentuală la salariu și în sumă fixă sunt înghețate pe parcursul ultimilor 5 ani (*tabelul nr. 9*).

Tabelul nr. 9. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Indicatori	Anii					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primele de asigurare obligatorie în procente	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Primele de asigurare obligatorie calculate	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0

Finanțarea prioritară a sistemului de sănătate este un factor de conștientizare a conducerii Republicii Moldova și, nu mai puțin important, a fiecărui cetățean, deoarece medicina performantă este un domeniu foarte costisitor. Pentru asigurarea populației cu servicii medicale calitative, echitabile și la timp, medicina trebuie finanțată prioritar de la Bugetul de Stat în volum suficient. Este regretabil faptul că Statul nu-și onorează obligația de protecție financiară a populației în domeniul ocrotirii sănătății așa cum prevede Legea nr. 1585/1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”. Astfel, Statul, în calitate de asigurator pentru 17 categorii de cetățeni, trebuie să transfere în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală costul în mărime deplină al poliței de asigurare obligatorie calculată de Compania Națională de Asigurări în Medicină, conform Legii nr. 1593/2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”. Însă, cu derogarea de la prezenta Lege, statul transferă în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală numai circa 40 la sută din costul poliței.

Datele statistice denotă că suma transferurilor de la Bugetul de Stat în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzută de art. 4 alin. (4) din Legea nr.1585/1998, anual crește, însă procentual, raportat la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală, scade (*tabelul nr. 10*).

Tabelul nr. 10. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările medicale din transferurile de la Bugetul de Stat

2015		2016		2017		2018		2019		2020	
mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
2125,9	43,39	2419,2	41,97	2576,5	41,90	2674,6	39,5	2718,5	37,1	3005,7	35,9

În anii 2015-2020 transferurile de la Bugetul de Stat în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală în numerar au crescut de la 2125,9 milioane lei în 2015 la 3005,9 milioane lei în 2020 sau cu 41,4 la sută. Însă, în valoarea procentuală raportată la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală a scăzut de la 43,39% în 2015 la 35,85 în anul 2020 sau cu 7,54 la sută.

O cerință privind finanțarea prioritară a sistemului sănătății este prevăzută și de Agenda Organizației Națiunilor Unite aprobată la Summit-ul din 23.09.2015 la care au participat 193 de țări, inclusiv Republica Moldova. Obiectivul nr. 3 „Sănătate și stare de bine” din Agenda menționată are drept scop reducerea riscurilor legate de maladii. Participanții la Summit au menționat că acest important obiectiv dictat de timp poate fi realizat numai finanțând serviciile medicale conform costurilor acestora reale.

Întru realizarea acestui obiectiv Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a înaintat, în special la Legea Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală, mai multe propuneri, printre care: aprobarea, fără derogare de la Legea nr. 1593/2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală” a primelor de asigurare medicală în cotă procentuală și suma fixă; revizuirea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 609/2017 „Cu privire la aprobarea Cadrului bugetar pe termen mediu 2018-2020 în vederea majorării volumului prognozat de mijloacele financiare pentru sistemul sănătății; revizuirea altor Hotărâri de Guvern, și anume: nr.156 din 11.02.2002 „Cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină”; nr. 594 din 14.05.2002 privind reglementarea modului de constituire și administrare a Fondului

asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și modalitatea de repartizate și utilizare a mijloacelor financiare acumulate în aceste fonduri; nr. 1636 din 18.12.2002 „Cu privire la aprobarea Contractului de acordare a asistenței medicale” în vederea acordării autonomiei instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală, gestionării mijloacelor financiare, inclusiv a salarizării angajaților din instituțiile medico-sanitare publice.

2.2. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova

O sursă importantă la capitolul „Venituri” la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală constituie gradul de asigurare medicală a cetățenilor.

Conform art. 4 al Legii nr. 1585/1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală” persoanele fizice și juridice sunt obligate, prin lege, să-și asigure riscul propriu de îmbolnăvire. Astfel, persoanele asigurate beneficiază de garantarea dreptului de asistență medicală în cadrul sistemului de sănătate și libera alegere a prestatorului de servicii medicale în volumul prevăzut de Programul unic.

În anii de referință 2015-2019, s-au întreprins acțiuni mai eficiente pentru convingerea și motivarea cetățenilor să-și asigure sănătatea, deoarece fiecare membru al societății beneficiază direct sau indirect de serviciile medicale. Astfel, numărul beneficiarilor sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală a crescut de la 84,0 la sută în 2015 la 88,0 în 2019 sau cu 4,0 la sută (*tabelul nr. 11*).

Tabelul nr. 11. Evoluția procentuală a persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

Indici	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Asigurați, total (%)	84,0	85,6	85,8	86,9	88,2	88,0

Veniturile la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală provenite de la persoanele asigurate în sistem constituie, în medie, circa 60,0 la sută.

Din informația prezentată în tabel privind gradul de acoperire a populației cu asigurările obligatorii de asistență medicală observăm o stabilizare a acestui indice la nivelul de sub 90 la sută.

Prin urmare, se cer alte acțiuni mai eficiente pentru a convinge populația să-și asigure riscul propriu de îmbolnăvire.

Pentru a îmbunătăți acest indice, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a propus, prin Legea Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală, de stabilit termenul limită – 31 martie – de achitare a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în cuantum calculat de Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru toate categoriile de cetățeni. Persoanele care nu se vor încadra în acest termen, vor fi nevoite să plătească pentru prima de asigurare o sumă suplimentară.

O astfel de metodă va contribui mai semnificativ la sporirea indicelui beneficiarilor de a-și asigura sănătatea; micșorarea costului poliței în sumă fixă și majorarea veniturilor la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală.

2.3. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale

Susținerea materială, inclusiv financiară, a instituțiilor medicale este binevenită. În această ordine de idei unele administrații publice locale conștientizează importanța problemei și depun eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale.

Astfel, Legea nr. 435/2006 „Privind descentralizarea administrativă” prevede dreptul Administrației publice locale la construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea mijloacelor fixe pentru instituțiile medico-sanitare publice de interes raional, medicamentelor și consumabilelor necesare pentru realizarea Programelor Naționale în domeniul sănătății, precum și finanțarea altor activități din domeniu. Iar Legea nr. 436/2006 dă dreptul Administrației publice locale să finanțeze acțiunile prevăzute de Legea nr. 435/2006.

Menționăm că unele Administrații publice locale conștientizează seriozitatea problemei și fac eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale (*tabelele nr.12 și nr. 13*).

Comitetele sindicale, în comun cu administrația unităților medicale, trebuie să negocieze cu Administrația publică locală, argumentând necesitatea susținerii economico-financiare a unităților medicale și întreprinderii acțiunilor necesare pentru utilizarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare alocate.

Tabelul nr. 12. Alocății de la administrația publică locală

Anii	Alocății de la administrația publică locală (mii lei)	Inclusiv cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2015	101700,0	6164,3	7,28
2016	77200,0	245,0	0,32
2017	78898,2	1190,4	1,51
2018	85851,1	6680,0	5,68
2019	103853,8	766,4	0,74

Tabelul nr. 13. Administrațiile publice locale care au contribuit la finanțarea unităților medicale în anul 2019

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1.	mun. Chișinău	62554,2
2.	mun. Bălți	37,6

Spitalele raionale

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	1845,8
2	Briceni	1200,0
3	Cahul	3000,0
4	Cantemir	200,0
5	Cimișlia	402,3
6	Comrat	318,2
7	Criuleni	5433,9
8	Dondușeni	120,0
9	Edineț	2442,4
10	Fălești	1507,1
11	Florești	1176,4
12	Leova	307,6
13	Glodeni	717,1
14	Hâncești	1183,0
15	Nisporeni	688,9
16	Ocnița	850,5
17	Orhei	1650,0
18	Râșcani	197,0
19	Rezina	33,0
20	Sângerei	618,8
21	Soroca	3452,2
22	Șoldănești	69,5
23	Ștefan Vodă	760,6
24	Taraclia	354,1
25	Telenești	408,8
26	Ungheni	927,7
27	Total:	29864,9

Centre de sănătate

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	2269,4
2	Briceni	827,1
3	Cahul	250,0
4	Cantemir	125,0
5	Căușeni	500,0
6	Ceadâr-Lunga	145,2
7	Criuleni	485,8
8	Dondușeni	25,0
9	Drochia	865,1
10	Dubăsari	59,6
11	Fălești	553,1
12	Florești	814,5
13	Glodeni	132,0
14	Ialoveni	140,3
15	Leova	428,3
16	Nisporeni	100,0
17	Ocnîța	156,4
18	Râșcani	1021,0
19	Sângerei	441,7
20	Strășeni	415,0
21	Șoldănești	261,1
22	Ștefan Vodă	200,0
23	Taraclia	156,0
24	Telenești	875,5
25	Ungheni	150,0
26	Total:	11397,1

2.4. Valorificarea mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină unităților medicale

Pentru a asigura unitățile medicale cu mijloace financiare la nivelul necesităților se întreprind acțiuni concrete pe toate dimensiunile. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în comun cu Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anual înaintează propuneri argumentate conducerii Republicii Moldova de a majora substanțial finanțarea sectorului sănătății, în special de la Bugetul de Stat. La încheierea contractelor de acordare a asistenței medicale cu Compania Națională de Asigurări în Medicină fiecare conducător al Unității medicale este avizat despre importanța valorificării tuturor mijloacelor financiare alocate. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, practic, la toate lucrările în plen ale Consiliului Republican și ale Biroului Executiv atrage atenția liderilor de sindicat să înăsprească controlul privind valorificarea mijloacelor financiare alocate și respectarea principiilor de corectitudine, obiectivitate și transparență.

Totodată, este inexplicabil fenomenul în care, în condițiile insuficienței cronice de mijloace financiare pentru garantarea asigurării cetățenilor cu servicii medicale de înaltă calitate și la timp, plata decentă a muncii, realizarea acțiunilor de securitate și sănătate în muncă etc., unele unități medicale admit nevalorificarea completă a mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Astfel, în anii de referință 2015-2019 mijloacele financiare alocate de Compania Națională de Asigurări în Medicină au fost valorificate, în medie, în cuantum de 97,2 la sută.

Evident, o mare parte din vină o poartă conducătorii instituțiilor. Se profilează și un alt aspect: îndeplinirea incompletă a indicatorilor de performanță și lipsa de transparență privind cheltuielile mijloacelor financiare.

Nu este exclusă și vina organizațiilor sindicale de toate nivelurile, care nu aplică drepturile stipulate în Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, prevederile Codului muncii, Legii sindicatelor, Convenției și Contractelor colective de muncă, ce stipulează efectuarea controlului activității instituției medicale, în special, utilizarea corectă, obiectivă și transparentă a mijloacelor financiare ale Unității.

2.5. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității

În conformitate cu Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995, Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, Statutul și Regulamentul instituției, fiecare unitate medicală publică își planifică individual activitatea sa economico-financiară. Obiectivul în cauză se realizează prin elaborarea și adoptarea anuală a Devizului de venituri și cheltuieli.

Scopul Devizului de venituri și cheltuieli este: reglementarea activității financiare a instituției; sporirea nivelului de transparență și corectitudine în procesul de utilizare a mijloacelor financiare și eficientizare a controlului acestora.

Este foarte important ca membrii comitetului sindical al organizației primare, la etapa formării Devizului de venituri și cheltuieli, să și realizeze dreptul de participare activă la planificarea în deviz a mijloacelor financiare pentru plata muncii în volumul necesar, protecția muncii, formarea profesională, premiarea angajaților, cât și a 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților în cazuri prevăzute de regulament.

Întru realizarea acestui scop, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova anual îndeamnă președinții comitetelor sindicale să participe activ la formarea proiectului Devizului, examinarea și aprobarea acestuia la ședința comună a administrației unității și comitetului sindical.

Conform informațiilor prezentate de comitetele sindicale în rapoartele anuale, în anii de referință 2015-2019 nu s-a reușit o îmbunătățire a indicelui implicării comitetelor sindicale în repartizarea mijloacelor financiare prin Devizele de venituri și cheltuieli și controlul executării acestora.

Astfel, în anul 2019 conform informațiilor prezentate în rapoartele anuale, din 239 de organizații sindicale primare numai 119 (49,8%) au participat la formarea Devizelor de venituri și cheltuieli, care, ulterior, au fost examinate și aprobate la ședința comitetului sindical, în comun cu administrația unității.

Totodată, menționăm că în pofida examinării și aprobării Devizului

de venituri și cheltuieli al Unității, la ședința comună a comitetului sindical și a administrației, se admite neplanificarea mijloacelor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților. Aceste garanții sunt stipulate în Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material, precum și în Legea nr. 756 din 24.12.1999 ce prevede asigurarea individuală obligatorie a salariaților împotriva accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale care prestează servicii în condiții de risc sporit; realizarea programelor securității și sănătății în muncă; acordarea alimentației speciale; instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă etc.

2.6. Participarea comitetului sindical la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația Unității medicale

Încheierea Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația unității medicale se efectuează cu respectarea normelor prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1020/2011 „Cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare”, printre care: instituția medico-sanitară este obligată să calculeze tarifele la serviciile medico-sanitare pe care le prestează în baza costurilor/cheltuielilor, conform Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, asumându-și responsabilitatea pentru corectitudinea calculelor și calitatea serviciilor; în caz de necesitate, să înainteze, în modul stabilit, propuneri ce vizează aprobarea tarifelor pentru serviciile medico-sanitare care nu sunt incluse în Catalog. Este necesar ca tarifele să se bazeze pe costurile lor reale printre care: costurile/cheltuielile de personal; costurile/cheltuielile materiale; costurile/cheltuielile privind amortizarea/uzarea mijloacelor fixe; alte costuri/cheltuieli.

Este important ca comitetele sindicale să se implice la efectuarea calculelor ce țin de asigurarea unității medicale cu mijloace financiare pentru buna funcționare a acesteia.

Prin această implicare, comitetul sindical își va asigura garanția că mijloacele financiare vor fi suficiente pentru a respecta normele de muncă.

În perioada de referință, indicele participării comitetelor sindicale la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și unitatea medicală s-a îmbunătățit nesemnificativ. Cu regret, încă nu toți liderii de sindicat au conștientizat rolul lor la elaborarea acestuia (tabelul nr. 14).

Ca rezultat, în unele cazuri mijloacele financiare contractate nu sunt suficiente pentru: plata muncii, în special pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță; plata muncii suplimentare; acordarea premiilor și ajutorului material; asigurarea angajaților împotriva accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale; plata pentru examenul medical obligatoriu; asigurarea angajaților care activează în condiții nocive cu alimentație specială etc.

Tabelul nr. 14. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea proiectelor Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și unitățile medicale

Nivel teritorial	Anii									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	Numărul unităților	Au participat la elaborarea proiectului	Numărul unităților	Au participat la elaborarea proiectului	Numărul unităților	Au participat la elaborarea proiectului	Numărul unităților	Au participat la elaborarea proiectului	Numărul unităților	Au participat la elaborarea proiectului
Mun. Chișinău	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
Mun. Bălți	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Unități republicane	36	11	36	11	36	14	32	15	32	15
Spitale raionale	34	10	34	12	34	19	34	19	34	19
Centre de sănătate	166	27	166	43	217	67	217	67	216	67

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății

Obiectivul primordial al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova este sensibilizarea conducerii Republicii Moldova și a cetățenilor că sistemul sănătății este un domeniu foarte costisitor. Scopul acestui obiectiv este ca fiecare cetățean să beneficieze de servicii medicale accesibile, de calitate, echitabile și la timp.

1. Obiective pentru realizare la nivel republican

A înainta conducerii Republicii Moldova următoarele revendicări argumentate privind:

1.1. Respectarea, fără derogare de la Legea nr. 1593/2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenii de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”, a transferului de la Bugetul de Stat al costului deplin al poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, calculată în sumă fixă, la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală pentru toate categoriile de cetățeni asigurați de Guvern.

Notă: La moment Guvernul transferă în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală doar circa 40 la sută din costul poliței calculate în sumă fixă.

1.2. Stabilirea, pe parcursul anilor 2021-2026, a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense în cuantum de 12 la sută

Notă: La moment, prima de asigurare în formă de contribuție procentuală este înghețată din anul 2015 la nivelul de 9 la sută.

1.3. Crearea și dezvoltarea unui sistem informațional integral, care să permită: evidența transparentă a mijloacelor financiare; programarea online la servicii medicale și libera alegere a prestatorului de servicii medicale.

1.4. Stabilirea, prin Legea Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală, a termenului limită – 31 martie – de achitare a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în cuantumul deplin calculat și aprobat prin Legea Fondului asigurării

obligatorii de asistență medicală. În cazurile în care unele persoane nu se vor încadra în termenul de până la 31 martie, vor fi nevoite să plătească pentru polița o sumă suplimentară în mărime fixă.

Notă: O astfel de metodologie de achitare a primei de asigurare medicală în sumă fixă va contribui semnificativ la: micșorarea costului poliței în sumă fixă; îmbunătățirea indicelui beneficiarilor de a-și asigura sănătatea; majorarea veniturilor la Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală.

1.5. Revizuirea unor Hotărâri de Guvern, și anume:

- nr. 156 din 11.02.2002 „Cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină”;

- nr. 594 din 14.05.2002 „Privind reglementarea modului de constituire și administrare a Fondului asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și modalitatea de repartizare și utilizare a mijloacelor financiare acumulate în aceste fonduri”;

- nr. 1636 din 18.12.2002 „Cu privire la aprobarea Contractului de acordare a serviciilor medicale în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” în vederea acordării autonomiei instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de sănătate în vederea gestionării mijloacelor financiare și salarizării angajaților unității.

2. Obiective pentru realizare la nivel de teritoriu și unitate

2.1. Înaintarea către Administrația publică locală a propunerilor la capitolul susținerii financiare a unităților medicale, conform prevederilor Legii nr. 435/2006 „Privind descentralizarea administrativă” și nr. 436/2006 „Privind administrația publică locală” și anume: construcția, reconstrucția, reparația capitală și curentă a edificiilor; procurarea mijloacelor fixe pentru instituțiile medico-sanitare publice de interes raional, a medicamentelor și consumabilelor necesare pentru realizarea Programelor Naționale în domeniul sănătății, precum și finanțarea altor activități din domeniu.

2.2. Valorificarea completă a mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină unităților medicale.

3. Obiective pentru realizare de către organizațiile sindicale de toate nivelurile

3.1. Monitorizarea activității instituției medicale, în special, a valorificării corecte, obiective, transparente și complete a mijloacelor financiare.

3.2. Participarea activă la elaborarea proiectului Devizului de venituri și cheltuieli, examinarea și aprobarea acestuia la ședința comună a administrației Unității și comitetului sindical și monitorizarea respectării prevederilor Devizului de venituri și cheltuieli al Unității.

3.3. Participarea activă la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația Unității, acordând atenția la calcularea obiectivă a costurilor/cheltuielilor de personal etc.

CAPITOLUL III

PROTECȚIA SOCIO-ECONOMICĂ A ANGAJAȚILOR

3.1. Informații generale

În anii de referință 2015-2019 activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile a fost orientată spre realizarea obiectivelor aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29 mai 2015 în domeniul protecției veniturilor salariale ale angajaților prin: elaborarea și adoptarea, în comun cu partenerii sociali, a unui nou sistem de salarizare bazat pe responsabilitatea și complexitatea sarcinilor, volumul și intensitatea muncii, calitatea și nivelul de pregătire profesională; protecția asigurării sociale a angajaților; monitorizarea respectării de către administrația unităților medicale a legislației ce ține de plata muncii; evidența timpului de muncă real prestat; obținerea majorării indemnizațiilor unice pentru tinerii specialiști; tarifarea obiectivă, corectă și transparentă a muncii prestate de angajați. Obiectivele aprobate de Congresul VI al Sindicatului au avut ca scop realizarea dreptului constituțional al angajaților din sănătate la o salarizare echitabilă conform valorii muncii lor în societate.

Problema socio-economică a angajaților din domeniul sănătății a fost pe agenda zilei, practic, la toate ședințele în plen ale Consiliului Republican și Biroului Executiv ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Astfel, au fost examinate mai multe chestiuni, printre care: propuneri la elaborarea Strategiei pe termen scurt, mediu și lung privind protecția socială a angajaților și familiilor lor; perfecționarea sistemelor de salarizare a angajaților din unitățile medicale, încadrate în asigurările de sănătate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016, și a angajaților din sistemul bugetar, aprobat prin Legea nr. 270/2016; stabilirea unui salariu minimum pe țară la nivelul valorii minimumului de trai; ratificarea Convenției nr. 149 a Organizației

Internaționale a Muncii „Privind angajarea, condițiile de muncă și de trai ale asistentelor medicale”; stabilirea cotelor minime pentru plata muncii etc.

Examinarea rapoartelor anuale prezentate de organizațiile sindicale în anii de referință, denotă că majoritatea absolută a obiectivelor aprobate de Congresul VI din 29 mai 2015 și Consiliul Republican în domeniul protecției social-economice a angajaților au fost realizate.

Prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1009/2006 din 01.01.2018 au fost majorate cuantumul: burselor studenților din instituțiile de învățământ superior; elevilor din instituțiile profesional-tehnic; medicilor rezidenți din anul întâi cu 1100,00 lei, anul II și III – cu 1200,00 lei, anul IV și V – cu 1265,00 lei.

La insistența Federației Sindicale „Sănătatea din Moldova a fost majorată indemnizația unică pentru tinerii specialiști angajați prin repartizare: medici și farmaciști – de la 45 mii lei la 120 mii lei; pentru personalul medical și farmaceutic cu studii medii de specialitate – de la 36 mii lei la 96 mii lei.

De asemenea, în anii de referință, la insistența Federației, au fost obținute și alte realizări: pentru personalul medical din instituțiile de învățământ având drept scop stimularea activității științifice, s-a majorat sporul pentru grad științific de doctor habilitat – de la 700 lei la 1100 lei, iar pentru doctor – de la 300 lei la 600 lei; a fost stabilit sporul pentru vechime în muncă muncitorilor din sectorul bugetar, unica categorie de angajați care încă nu beneficiază de acest spor; în anul 2016 a fost revăzut sistemul de salarizare a lucrătorilor din IMSP încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală; s-a stabilit dreptul la pensie anticipată pentru limita de vârstă cu 2-5 ani mai devreme de atingerea vârstei standard de pensionare; recalcularea pensiei pentru toți pensionarii care continuă să muncească după stabilirea dreptului la pensie pentru limita de vârstă; a fost majorată indemnizația unică la nașterea copilului – de la 2300/2600 lei până la 3100/3400 lei în anul 2016, și 5300 lei în anul 2017; indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav s-a prelungit până la vârsta de 10 ani.

În pofida faptului că majoritatea absolută a obiectivelor aprobate de Congresul VI al Sindicatului în domeniul protecției social-economice a angajaților au fost realizate, problema asigurării angajaților din

domeniul sănătății cu un salariu care să le asigure lor și familiilor acestora un nivel de trai decent, așa cum prevede art. 47 al Constituției, rămâne nesoluționată.

Soluționarea acestei probleme este posibilă numai prin punerea în valoare a omului (specialistului) care activează în sistem, fiind principala sursă care să asigure sănătatea cetățenilor.

Totodată, trebuie de conștientizat că lipsa motivației de a activa în sistem este cel mai deprimant semnal că lucrătorii medicali nu sunt mulțumiți de aprecierea muncii prestate și nivelul de viață pe care îl au în Republica Moldova.

Din estimările efectuate de către Institutul Național de Cercetări Economice, se constată că valoarea salariului mediu lunar, din perspectiva necesităților salariatului, ar trebui să constituie 12560,16 lei pe lună (fără cheltuieli pentru investiții capitale). Actualmente, salariul mediu în ocrotirea sănătății este de numai 7852,9 lei.

3.2. Valorificarea mijloacelor financiare pentru plata muncii

Valorificarea mijloacelor financiare pentru plata muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de sănătate depind în mare măsură de managementul corect al resurselor financiare.

Până în 2017, Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări Medicale și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anual, aprobau, prin negocieri, cotele maxime ale cheltuielilor pentru remunerarea muncii angajaților în raport cu suma totală a fiecărui tip de venit acumulat de instituția medicală. Începând cu anul 2017, în legătură cu aprobarea noului sistem de plată a muncii aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016, nu se mai negociază pe motiv că în unele unități medicale, în special, republicane se stabileau cote mai mari decât posibilitățile financiare. Spre exemplu, în anul 2015, instituțiile republicane au realizat numai 38,4 la sută din cotele maxime aprobate, în anul 2016 – 38,6 la sută. În cele din asistența medicală primară, acest indice era mai mic, fapt care nu permitea conducătorilor să asigure plata muncii conform statelor de personal aprobate de fondator.

În prezent, cotele cheltuielilor pentru plata muncii se calculează de

către instituția medicală și se aprobă în fiecare uniune medicală de către fondator în raport cu numărul funcțiilor aprobate în statele de personal.

Din analiza informațiilor prezentate în rapoartele anuale de către organizațiile sindicale în coordonare cu angajatorii rezultă că mijloacele financiare planificate pentru plata muncii, în majoritatea unităților medicale, nu se valorifică în măsura deplină. Astfel, în anul 2015 în medie nu au fost valorificate 4,62 la sută din mijloacele financiare planificate pentru plata muncii, în anul 2016 – 4,25 la sută, în anul 2017 – 0,98 la sută, în anul 2018 – 0,55 la sută, în anul 2019 – 0,4 la sută (*tabelul nr. 15*).

Tabelul nr. 15. Valorificarea cotelor planificate pentru plata muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate (%)

Anii	2015		2016		2017		2018		2019	
	Planificat	Realizat	Planificat	Realizat	Planificat	Realizat	Planificat	Realizat	Planificat	Realizat
Asistența medicală prespitalicească urgentă	55	52,37	65	61,4	62,1	59,2	61,3	60,7	62,0	61,4
Asistența medicală primară	60	58,74	65	63,0	65,0	64,2	64,8	64,2	64,8	64,1
Asistența medicală specializată de ambulatoriu	55	52,93	65	55,4	63,0	63,1	62,1	62,0	62,0	62,0
Asistența medicală spitalicească	55	52,49	55	53,2	64,0	63,7	58,6	57,7	58,1	57,8
Media	58,75	54,13	62,5	58,25	63,53	62,55	61,7	61,15	61,73	61,33

Evident, responsabilitatea o poartă, în principal, conducătorii unităților medicale, dar nu este exclusă și responsabilitatea comitetelor sindicale, care nu efectuează controlul valorificării în măsură deplină a mijloacelor financiare planificate în Devizul de venituri și cheltuieli.

Alte motive ce țin de valorificarea incompletă a mijloacele financiare planificate în Devizele de venituri și cheltuieli pentru plata muncii sunt:

- realizarea incompletă a indicatorilor de performanță individuală;
- cheltuielile incomplete, conform cotelor planificate pentru plata muncii, ale mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată;
- ocuparea incompletă a funcțiilor statelor de personal aprobate.

3.3. Realizarea indicatorilor de performanță

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 837 din 06.07.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”, cu modificările și completările ulterioare, este prevăzută plata suplimentului lunar la salariul de bază pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță, aprobați în fiecare instituție în baza indicatorilor-tip, aprobați de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În acest aspect, fiecare instituție planifică în Devizul de venituri și cheltuieli cel puțin 15 la sută din totalul mijloacelor financiare ale salariaților de bază calculate pe instituție.

Analizând Rapoartele anuale 2015-2019, prezentate de organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în toate instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de asistență medicală activează comisiile de evaluare a performanțelor profesionale ale muncii, în care este inclus reprezentantul organizației sindicale sau al colectivului de muncă.

Totodată, mulți lideri de sindicat au menționat că conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 837/2016, evaluarea lunară a indicatorilor de performanță individuală necesită foarte mult timp și distrag lucrătorii medicali de la îndeplinirea atribuțiilor nemijlocite de funcție.

Liderii de sindicat și conducătorii colectivelor de muncă propun ca Compania Națională de Asigurări Medicale să aloce instituțiilor medico-sanitare publice toate mijloacele financiare cuvenite, inclusiv cele prevăzute pentru plata suplimentului la salariul de bază pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță individuală. Plata pentru indicatorii de performanță trebuie să fie atribuită instituției.

3.4. Ocuparea funcțiilor aprobate în statele de personal

Un alt motiv ce ține de nevalorificarea completă a mijloacelor financiare planificate pentru plata muncii este ocuparea incompletă a funcțiilor aprobate de fondator în statele de personal (tabelul nr. 16).

Tabelul nr. 16. Ocuparea procentuală a funcțiilor prevăzute în statele de personal

Tipurile de asistență medicală	Numărul funcțiilor ocupate din statele de personal					
	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2015 - 2019
Asistența medicală prespitalicească urgentă			84,86	81,89	77,57	81,44
Asistența medicală primară	Informația nu a fost colectată	Informația nu a fost colectată	88,81	81,00	89,44	89,08
Asistența medicală specializată de ambulator			91,24	86,46	92,32	90,00
Asistența medicală spitalicească			92,32	90,64	91,10	91,35
Asistența medicală sănătate publică					81,87	84,35

3.5. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii, provenite de la serviciile medicale contra-plată

Cotele cheltuielilor pentru plata muncii de către fiecare instituție medico-sanitară publică încadrată în asigurările obligatorii de asistență medicală trebuie să fie stabilite concomitent cu cele ale cheltuielilor acumulate de la serviciile medicale acordate de personalul medical contra plată.

Motivația este că volumul de muncă depus pentru acordarea serviciilor medicale contra plată este similar celui cheltuit pentru serviciile medicale contractate de Compania Națională de Asigurări Medicale cu instituția medicală.

Este inexplicabil de ce până în prezent unii conducători ai unităților medicale consideră că veniturile de la serviciile medicale contra plată trebuie cheltuite preponderent pentru achitarea serviciilor comunale, și numai în ultimul rând – pentru plata muncii.

Astfel, în anii de referință angajatorii au cheltuit pentru plata muncii mai puțin decât cotele aprobate ale cheltuielilor pentru plata muncii serviciilor contractate cu Compania Națională de Asigurări Medicale (tabelul nr. 17).

Tabelul nr. 17. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii, acumulate de la serviciile medicale contra plată

Anii	Total acumulate (mii lei)	Cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2015	578194,4	246692,6	42,66
2016	683652,0	255598,7	37,39
2017	690273,6	211132,0	36,60
2018	802048,7	347918,8	43,38
2019	548980,1	209693,9	38,19

3.6. Evoluția salariului mediu lunar

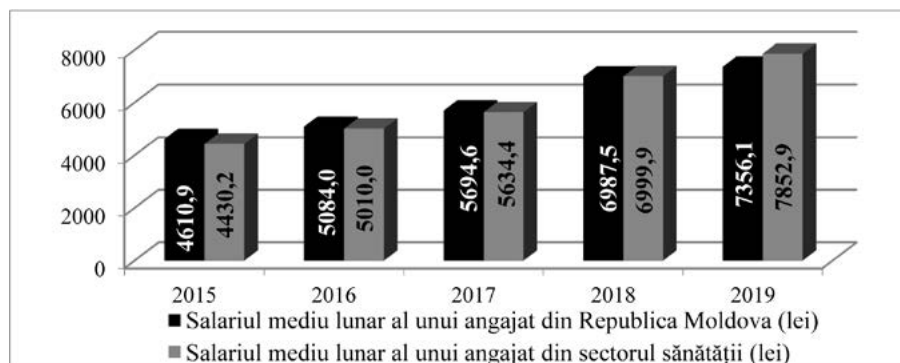
Pentru îmbunătățirea veniturilor salariale ale angajaților din domeniul sănătății, în anii de referință 2015-2019, partenerii sociali de toate nivelurile au întreprins acțiuni concrete: prin Legea nr. 270/2016 „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar” a fost aprobat un nou sistem de plată a muncii angajaților din unitățile financiare de la Bugetul de stat; a fost modificat și aprobat, prin Hotărârea de Guvern nr. 837/2016, sistemul de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul de asigurare medicală obligatorie; de la 01.10.2019 a fost modificat modul și criteriile de stabilire a suplimentului pentru munca pe timp de noapte; etc.

Astfel, în anii de referință, salariile angajaților din unitățile medicale au fost majorate de la 4430,2 lei în anul 2015 la 7852,9 lei în anul 2019 sau cu 177,26 la sută (tabelul nr. 18, figura nr. 3).

Tabelul nr. 18. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din sectorul sănătății

Anii	Salariul mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova (lei)	Salariul mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății (lei)	Diferența (lei)
2015	4610,9	4430,2	- 180,7
2016	5084,0	5010,0	- 74,0
2017	5694,6	5634,4	- 60,2
2018	6987,5	6999,9	+ 12,4
2019	7356,1	7852,9	+ 496,8

Figura nr. 3. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din sectorul sănătății

Menționăm că în ultimii doi ani (2018 și 2019) salariul mediu lunar al unui angajat din sistemul sănătății a depășit salariul mediu al unui angajat din Republica Moldova. Această creștere a salariului se datorează muncii prin cumul, prin înlocuire a salariaților temporar absenți, activității în condiții nocive etc.

Este regretabil faptul că toate guvernările Republicii Moldova promit, de-a lungul anilor, identificarea unei soluții reale pentru a menține cadrele în unitățile medicale prin plata decentă a muncii, dar deocamdată lucrătorii medicali primesc doar promisiuni. Astfel, sistemul sănătății devine din an în an tot mai puțin atractiv.

3.7. Salariul minim – garanție de stat

Salariul minim prezintă garanția minimă a retribuirii muncii stabilite de Guvern, sub nivelul căreia angajatorul nu este în drept să plătească pentru o normă de muncă pe lună.

Conform prevederilor Legii nr. 1432 din 28.12.2000 salariul minim trebuie să fie reexaminat anual în raport cu creșterea salariului mediu lunar pe economie și nivelul prognozat al ratei inflației.

Cu regret, Guvernul nu respectă prevederile Legii nr. 1432/2000. Salariul minim a fost reexaminat și stabilit în anul 2014 în cuantum de 1000,0 lei.

Pentru restabilirea rolului salariului minim ca valoare a aprecierii nivelului de viață a cetățenilor, Uniunea Europeană a recomandat tuturor țărilor care se confruntă cu sărăcia, printre care și Republica Moldova, să stabilească, prin hotărâre de Guvern, salariul minim în cuantum de 50-60 la sută din salariul mediu pe economie.

În vederea realizării recomandărilor Uniunii Europene, sindicatele au cerut de la Guvern întreprinderea acțiunilor reale. Urmare, Guvernul a acceptat cerințele sindicatelor și a elaborat un proiect de hotărâre, care prevede reexaminarea anuală a salariului minim și stabilirea acestuia – în anul 2016 în cuantum de 25 la sută din salariul mediu pe economie, în 2017 – 30 la sută, în 2018 – 35 la sută, iar începând cu anul 2019 – în cuantum de 40 la sută.

Este regretabil faptul că nici de data aceasta Guvernul nu a respectat promisiunea.

Actualmente, salariul minim constituie 1000,0 lei sau numai 13,58 la sută din salariul mediu pe economie, în anul 2019 (tabelul nr. 19).

Tabelul nr. 19. Evoluția salariului minim și coraportul acestuia la minimumul de existență, salariul mediu lunar pe economie și salariul mediu lunar în sectorul sănătății pe anii 2015-2019

Nr. d/o	Denumirea valorilor	Anii				
		2015	2016	2017	2018	2019
1	Salariul minim pe Republica Moldova (lei)	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0
2	Minimumul de existență pentru populația aptă de muncă (lei)	1842,2	1926,0	1984,5	2016,1	2181,5 (I sem)
	Coraportul dintre salariul minim și minimumul de existență (%)	54,3	51,9	50,3	49,6	45,8
3	Salariul mediu lunar pe economie al unui angajat (lei)	4610,9	5084,0	5694,6	6987,5	7356,1
	Coraportul dintre salariul minim și salariul mediu lunar pe economie (lei)	21,7	19,7	17,6	14,3	13,6
4	Salariul mediu lunar în sectorul sănătății (lei)	4030,2	5010,0	5634,4	6999,9	7852,9
	Coraportul dintre salariul minim și salariul mediu în sistemul sănătății (%)	24,8	20,0	17,7	14,3	12,7

Din informația prezentată în tabel se observă că salariul minim ca garanție minimă de stat constituie numai 45,8 la sută raportat la minimumul de existență; 13,6 la sută din salariul mediu lunar pe economie și circa 12,7 la sută raportat la salariul mediu al unui angajat din sectorul sănătății.

Concluzie: Salariul minim ca garanție minimă a retribuirii muncii în Republica Moldova nu mai poate fi utilizat ca valoare statistică pentru a aprecia nivelul de trai în Republica Moldova. Prin urmare, se cere respectarea de către Guvernul Republicii Moldova a prevederilor Legii nr. 1432/2000 privind reexaminarea anuală a salariului minimum lunar și stabilirea acestuia în cuantum de cel puțin 60 la sută din salariul mediu pe economie.

3.8. Stimularea materială

Ca scop al interesării materiale a salariaților întru sporirea eficienței și calității muncii, gradului de pregătire profesională, aplicării în muncă a rezultatelor științifice și metodelor avansate de lucru, intensității muncii, executării unor lucrări de importanță deosebită sau urgentă, precum și recuperării sănătății sau tratament, angajații din sistemul sănătății beneficiază de premii și ajutor material.

În anii de referință, unitățile medicale au aplicat în practică stimularea materială prin premiere sau acordare a ajutorului material.

Totodată, menționăm că premiarea se efectuează nu în toate instituțiile diferențiat, în raport cu meritele fiecărui angajat în parte. În majoritatea cazurilor premiarea se face acordându-le angajaților câte o oarecare sumă egală. Astfel, scopul premierii se diminuează. În multe cazuri premiarea se tratează de către angajați ca un „dar” al conducătorului.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări Medicale, a negociat și adoptat Regulamentul-tip „Privind premiarea și acordarea ajutorului material salariaților” (anexa nr. 8 la Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021), în baza căruia fiecare unitate medicală este obligată să aprobe Regulamentul propriu în Contractul colectiv de muncă. Acest deziderat este realizat, însă, respectarea Regulamentului lasă de dorit, îndeosebi la subiectul premiarea diferențiată a fiecărui angajat și planificarea în Devizul de venituri și cheltuieli a mijloacelor financiare.

Ajutorul material

Conform Regulamentului-tip negociat și aprobat prin Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021, ajutorul material se acordă salariaților pentru recuperarea sănătății, tratament și întremare, în cazuri de calamități naturale, decese etc., de regulă, la concediul anual.

Cu regret, în noul sistem de remunerare a muncii aprobat prin Legea nr. 270/2016 „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar” și în Hotărârea Guvernului nr. 837/2016 „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de sănătate” acordarea ajutorului material angajaților nu a fost prevăzut.

Unii conducători nu au conștientizat că absența prevederii în actele normative a ajutorului material nu le limitează dreptul să-l acorde angajaților.

Luând în considerare că această problemă a afectat, practic, toate colectivele de muncă, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a informat conducătorii unităților medicale și liderii organizațiilor sindicale că excluderea ajutorului material din actele normative privind salarizarea nu exclude și nici nu limitează dreptul angajatorului să acorde ajutor material salariaților.

Concomitent, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a atenționat conducătorii unităților medicale și liderii de sindicat că, în conformitate cu art. 165¹ din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28.03.2003, angajatorul este în drept să acorde anual ajutor material salariaților în modul și în condițiile prevăzute de Contractul colectiv de muncă sau de alt act normativ la nivel de unitate.

În baza prevederilor pct. 91 din Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pentru anii 2018-2021, angajatorul este obligat să planifice anual în Devizul de venituri și cheltuieli al unității mijloace financiare în mărimea fondului de salarizare, cel puțin pentru o lună, ținând cont de sporuri și suplimente la salariul de bază pentru acordarea ajutorului material.

Menționăm că majoritatea absolută a conducătorilor unităților medicale și liderii de sindicat au conștientizat că dreptul de a acorda ajutor material angajaților nu a fost îngrădit.

Astfel, în anii de referință 2015-2019, acordarea primei și a ajutorului material angajaților s-a respectat (*tabelul nr. 20*).

Tabelul nr. 20. Acordarea ajutorului material și premiarea angajaților

Anii	Numărul de angajați stimulați material		Suma cheltuielilor pentru stimularea materială (mii lei)
	Total	%	
2015	41359	79,00	190250,0
2016	43188	91,58	181720,4
2017	43188	91,58	181720,4
2018	47711	98,30	229029,3
2019	47328	69,38	193676,0

3.9. Participarea Administrației publice locale la stimularea materială a angajaților

În anii de referință, Administrația publică locală, practic, nu a participat la stimularea materială a lucrătorilor medicali care activează în unitățile medicale în condiții dificile și cu salarii mici.

Este inexplicabilă poziția Administrației publice locale. În majoritatea absolută a Centrelor de sănătate se resimte un deficit de cadre medicale. Este timpul ca Administrația publică locală să conștientizeze că este responsabilă nu doar pentru bună funcționare a instituțiilor medicale, dar și pentru asigurarea acestora cu personal medical calificat. Urmare, multiplele probleme ale localității fără oameni sănătoși se vor soluționa destul de anevoios.

Legea nr. 397/2003 „Privind finanțele publice locale” permite Administrației publice locale crearea Fondului de rezervă în mărime de cel mult 2 la sută din volumul cheltuielilor bugetului unității administrativ-teritoriale (art. 18).

Conform afirmațiilor conducerii Administrației publice locale o parte din aceste mijloace financiare pot fi utilizate și pentru stimularea materială a angajaților în formă de premii sau ajutor material, dar lipsește inițiativa și insistența conducătorilor unităților medicale și ai comitetelor sindicale (*tabelul nr. 21*).

Tabelul nr. 21. Participarea Administrației publice locale la stimularea materială a angajaților din unitățile medicale

Anii	Alocații de la Administrația publică locală (mii lei)	Inclusiv cheltuieli pentru stimularea materială	
		mii lei	%
2015	101700,0	6164,3	6,06
2016	77200,0	245,0	0,32
2017	78898,2	1190,4	1,51
2018	85851,1	6680,0	7,78
2019	103323,8	766,4	0,74
Total	446973,1	15046,1	3,37

3.10. Timpul de muncă și salarizarea

Timpul de muncă prezintă intervalul stabilit în care salariatul, în conformitate cu Regulamentul intern al unității și Contractul individual de muncă, cât și cel colectiv de muncă, îl folosește pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

Reglementarea timpului de muncă în sistemul sănătății se efectuează în baza „Nomenclatorului profesiilor și funcțiilor cu condiții de muncă vătămătoare, exercitarea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit și durata redusă a zilei de muncă a personalului medico-sanitar”, elaborat de Ministerul Sănătății și Sindicatul „Sănătatea” și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1223 din 09.11.2004.

De asemenea, timpul de muncă este reglementat în baza Convențiilor nivel național nr. 2 din 09.07.2004 și nr. 15 din 09.06.2005 „Timpul de muncă și timpul de odihnă”.

Codul muncii și Convenția colectivă (nivel de ramură) obligă angajatorii să efectueze evidența duratei timpului de muncă real prestat (program normal de muncă, de noapte, suplimentar, în zile de repaus și sărbători etc.) și să asigure plata muncii conform actelor normative în vigoare.

Potrivit informațiilor din rapoartele anuale în toate unitățile medicale, prin ordinul conducătorului, sunt aprobate persoanele responsabile de evidența timpului de muncă. Or, în majoritatea absolută a unităților se respectă durata zilnică a timpului de muncă stabilită prin Nomenclatorul profesiilor și funcțiilor, negociat de Ministerul Sănătății și Sindicatul „Sănătatea” din Republica Moldova și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1223 din 09.11.2004. Totodată, în anii de referință a fost prestată munca suplimentară în cuantum de 617115 ore și achitate conform Modulului de calculare a plății muncii suplimentare în unitățile medico-sanitare, aprobat prin Convenția colectivă nivel de ramură 2018-2021 (tabelul nr. 22).

Tabelul nr. 22. Evidența muncii suplimentare

Anii	Numărul de ore ale muncii suplimentare	Achitate sau nu
2015	123006	Da
2016	87340	Da
2017	113315	Da
2018	210397	Da
2019	83057	Da
Total	617115	Da

Menționăm că munca suplimentară în toate cazurile nu a depășit limita stabilită de Codul muncii (art. 104).

La inițiativa Federației a fost aprobată Convenția colectivă (nivel național) nr. 15 din 09.07.2015 în vederea includerii în timpul de muncă a duratei pauzei de masă și odihnă în unitățile medicale cu flux continuu.

Tot la inițiativa Federației, salariații, care îngrijesc unul sau mai mulți copii până la vârsta de 3 ani, beneficiază de reducere a duratei normale a timpului de muncă cu 2 ore pe zi, fără să li se afecteze salariul.

Prin Convenția colectivă nivel de ramură 2018-2021 s-a stabilit dreptul salariatului care prestează munca și îngrijește unul sau mai mulți

copii până la vârsta de 10 ani sau un copil cu dezabilități severe sau accentuate în vârstă de până la 18 ani, cu acordul părților, beneficiază de o reducere a duratei normale a timpului de muncă cu 2 ore pe zi, fără să i se afecteze salariul de bază și vechimea în muncă (pct. 59.12 al Convenției).

Recunoaștem că în unele unități medicale se practică munca neremunerată pe motiv de lipsă a unei metodologii aprobate de Guvern, ce ține de evidența reală a timpului de muncă.

Conform art. 106 al Codului muncii angajatorul este obligat să ducă evidența timpului de muncă prestată efectiv de către fiecare salariat, inclusiv a muncii suplimentare și a celei prestate în zilele de repaus și sărbătoare. Totodată, nu este un cadru normativ referitor la evidența timpului de muncă.

Luând în considerare cele menționate, Sindicatul a elaborat proiectul Convenției nivel național privind evidența timpului de muncă prestată efectiv. Proiectul a fost coordonat și avizat pozitiv de Ministerele Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Economiei și Infrastructurii; Finanțelor; de Biroul Național de Statistică; Inspectoratul de Stat al Muncii; Confederația Națională a Patronatului.

Încheierea acestei Convenții ar fi oportună și necesară, însă, Guvernul nu se grăbește să accepte un astfel de act normativ.

Obiectivul comitetelor sindicale din unitățile medicale este de a ține la control strict evidența timpului de muncă prestată efectiv de către fiecare salariat, inclusiv a muncii suplimentare, a celei prestate în zilele de repaus și în zilele de sărbătoare nelucrătoare.

3.11. Evoluția cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)

Un conducător bun va integra obligatoriu problemele de serviciu cu cele personale ale angajaților – o metodă foarte efektivă de conducere și obținere a rezultatelor bune în procesul de muncă.

Pentru realizarea cu succes a acestui obiectiv, legislația Republicii Moldova a oferit conducătorilor unităților dreptul de a cheltui o cotă de 0,15 % din mijloacele financiare ale unității pentru soluționarea problemelor personale ale angajaților (Codul muncii, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Legea sindicatelor, Contractele colective de muncă). Urmare, conducătorii unităților sunt obligați să planifice în Devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în quantum de 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor personale ale salariaților.

În ajutorul conducătorilor și comitetelor sindicale, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, a elaborat și aprobat un Regulament special care determină scopurile de utilizare a acestor mijloace (Anexa nr. 10 la Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021).

Mai mult decât atât, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a înaintat repetat propunerea argumentată pentru a reveni la prevederile anterioare ale legislației muncii privind crearea, la nivel de Unitate, a unui fond special destinat soluționării problemelor personale ale angajaților.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte legislația. Cu părere de rău, nu toți conducătorii unităților conștientizează că legea trebuie onorată (*tabelul nr. 23*).

Tabelul nr. 23. Evoluția cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților

Denumirea unităților medicale	Numărul unităților medicale (total)	Din ele au cheltuit mijloace financiare pentru soluționarea problemelor angajaților				
		2015	2016	2017	2018	2019
Unități republicane	45	15	15	17	17	17
Spitale raionale	34	13	17	15	19	21
Centre de sănătate de asistență medicală primară	122	47	58	69	74	88
Mun. Chișinău	32	15	15	16	17	17
Mun. Bălți	6	4	4	4	4	4

Este important ca administrația unităților medicale să valorifice mijloacele financiare planificate în Devizele de venituri și cheltuieli. Astfel, în anii de referință au fost valorificate 6157,0 mii lei sau numai 22,4 la sută. Prin urmare, angajații au fost lipsiți de posibilitatea de a li se acorda ajutorul material prevăzut de Regulamentul cu privire la mijloacele financiare în mărime de 0,15 la sută, aprobat de către Ministerul și Sindicatul de bransă, în anul 2012.

3.12. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției social-economice a angajaților membri de sindicat

3.12.1. Analizând situația socio-economică reală a angajaților din domeniul sănătății, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune ca obiectiv de bază continuarea activității pentru obținerea creșterii salariilor care să asigure bunăstarea angajaților și familiilor acestora la nivelul prevăzut de art. 47 al Constituției Republicii Moldova.

3.12.2. În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova:

- va înainta propuneri argumentate la Cadrul bugetar, Legea Bugetului de Stat, Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală etc.;

- va participa activ la perfecționarea sistemului de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice prin înaintarea propunerilor concrete și argumentate;

- nu va admite datorii la plata salariilor și va asigura achitarea la timp a salariului;

- va înainta propuneri privind perfectarea criteriilor-tip de evaluare a performanțelor profesionale individuale utilizate în unitățile medicale.

3.12.3. În comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova:

- va negocia majorarea sporului la salariu pentru munca prestată în condiții nefavorabile;

- va negocia stabilirea anuală a salariului minim și a minimumului de existență în cuantum de 50-60 la sută raportat la salariul nominal prognozat anual de Guvern;

- va înainta propuneri argumentate la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, care să asigure salarii echitabile, precum și transparența în cadrul structurării salariului.

3.12.4. Comitetele sindicale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor realiza permanent și eficient atribuțiile statutare de control în vederea:

- valorificării corecte și transparente a mijloacelor financiare planificate în Devizele de venituri și cheltuieli;

- ocupării tuturor funcțiilor aprobate în statele de personal;

- valorificării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată, cel puțin la nivelul cotelor cheltuielilor pentru plata muncii, din mijloacele financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină;

- planificării în Devizele de venituri și cheltuieli a mijloacelor financiare suficiente pentru premierea lucrătorilor și acordarea ajutorului material, la necesitate;

- planificării în Devizele de venituri și cheltuieli a 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru acordarea ajutorului material angajaților, conform prevederilor Regulamentului aprobat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova;

- înaintării propunerilor argumentate Administrației publice locale întru susținerea materială a tinerilor specialiști;

- evidenței timpului de muncă real prestată, inclusiv munca suplimentară și plata ei conform prevederilor legislative.

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

4.1. Informații generale

Activitatea sindicală face parte din domeniul managementului social în care se intersectează interesele celor trei piloni importanți ai unei societăți democratice: salariații membri de sindicat, angajatorii și statul.

Reglementarea acestui proces în Republica Moldova se efectuează în baza Legii privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și nivel teritorial nr. 245 din 12.07.2006. Acest act normativ stabilește echilibrul social dintre salariat membru de sindicat și angajatori.

Perioada de după Congresul VI al Sindicatului din 29.05.2015 s-a marcat prin încheierea Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, care a constituit baza pentru negocierea și încheierea Contractelor colective de muncă în unități și grupuri de unități.

O importanță deosebită se atribuie realizării prevederilor acestor acte juridice. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova au convenit, anual, la ședința comună, să examineze realizarea prevederilor Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 și a Contractelor colective nivel de unități și grupuri de unități. În acest scop, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției

Sociale a emis ordinul nr. 124 din 31 ianuarie 2018. Astfel, realizarea prevederilor acestor acte juridice a fost monitorizată permanent de către părțile semnatare.

Onorarea principiilor parteneriatului social de către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anii de referință 2015-2019, s-a axat pe trei direcții importante, și anume:

1. Participarea activă la negocierea colectivă privind elaborarea proiectelor de Contracte colective de muncă, încheierea și monitorizarea realizării prevederilor acestora.

2. Participarea activă la elaborarea proiectelor de acte normative și înaintarea propunerilor constructive, ce vizează reformele socio-economice, perfecționarea legislației muncii, asigurarea concilierii civice.

3. Participarea activă a reprezentanților sindicatului în organele colegiale în care se examinează problemele salariaților.

Congresul VI din 29.05.2015 a stabilit și alte domenii de activitate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce țin de parteneriatul social, cum ar fi: aplanarea conflictelor de muncă în baza principiilor de parteneriat; reducerea tensiunii în colectivele de muncă; trecerea treptată de la metodele administrative de comandă la cele colective de reglementare a relațiilor de muncă și sociale la toate nivelurile; atribuirea dreptului sindicatelor la inițiativa legislativă; promovarea muncii decente; egalitatea de șanse pentru bărbați și femei etc.

Pe parcursul anilor de referință, obiectivele propuse au fost realizate în majoritatea absolută. Este important de menționat că a fost posibilă menținerea păcii sociale dintre salariați și angajatori, inclusiv de menținere a echilibrului dintre interesele acestora.

Un rol important în realizarea obiectivelor aprobate de Congresul VI în domeniul parteneriatului social au avut Convențiile colective nivel de ramură în domeniul sănătății și Contractele colective nivel de unități.

Totodată menționăm, cu mare regret, că pe parcursul anilor de referință dialogul social a deviat de la normalitate. Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății practic nu a activat. Problemele sociale și economice ale lucrătorilor din ocrotirea

sănătății nu au fost examinate, cu excepția Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 și a proiectului Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 837/2016. Dialogul social nu a fost orientat spre soluționarea problemelor comune, în special ce țin de dezvoltarea și reformarea sectorului sănătății publice, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale lucrătorilor. Parteneriatul social a continuat să regreseze, cauza fiind pasivitatea Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății.

Menționăm că pe parcursul anilor de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de multiple ori, a solicitat de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, partenerul social nivel de ramură responsabil de activitatea Comisiei, să întreprindă acțiuni pentru activizarea lucrului acesteia prin includerea următoarelor propuneri parvenite din colectivele de muncă în Programul său de activitate: modificarea unor prevederi ale Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021; aprobarea propunerilor pentru a fi înaintate Guvernului ce țin de modificarea și completarea actelor normative privind plata muncii; permisiunea pentru conducătorii Centrelor de sănătate să activeze prin cumul în volum de 0,5 norme; aprobarea proiectelor propunerilor la Legile Bugetului de stat; Legii Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; Nomenclatorului etc.

Este regretabil faptul că Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nu a întreprins măsurile convenite ca problemele angajaților și cele ce țin de dezvoltarea și reformarea sistemului de sănătate să fie soluționate în comun prin respectarea principiilor dialogului social.

Prin urmare, putem concluziona ca dialogul social, ca una dintre principalele modalități de soluționare pe cale democratică a problemelor socio-economice și a celor de producere în anii 2015-2019, a deviat de la normalitatea sa.

4.2. Negocierile și consultările colective în vederea elaborării și încheierii proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă

Cea mai efectivă formă de realizare a parteneriatului social în sfera muncii îi revine dialogului social, în special ce ține de negocierea și elaborarea proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă, acte juridice menite să asigure premisele păcii sociale.

Ca rezultat al participării active a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la elaborarea proiectului Convenției colective nivel de ramură în domeniul sănătății, aceasta a fost semnată la 31 ianuarie 2018 de către partenerii sociali nivel de ramură (Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova). La insistența Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a emis ordinul nr. 124 din 31.01.2018 „Cu privire la punerea în aplicare a Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021”, prin care a obligat conducătorii unităților medicale, luând ca bază prevederile Convenției, să încheie Contracte colective de muncă în toate unitățile medicale și, anual, să informeze părțile semnatare despre realizarea prevederilor Convenției și Contractelor colective de muncă și să întreprindă acțiuni pentru realizarea tuturor clauzelor negociate.

Un obiectiv foarte important care necesită a fi conștientizat de către conducătorii și liderii de sindicat ar fi că Contractul colectiv de muncă nu prezintă doar un simplu act juridic, dar are menirea, preponderent, de a menține pacea socială între salariații membri de sindicat și angajatori, prin identificarea echilibrului dintre interesele părților.

Prin Circulara nr. 04/133 din 24.04.2018, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat de la conducătorii unităților medicale, să inițieze, în comun cu comitetele sindicale, în termeni cât mai restrânși, negocierile pentru elaborarea și încheierea Contractelor colective de muncă nivel de unități și grupuri de unități.

Menționăm că urmare a unei munci constructive depuse în comun de către angajații aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” din

Moldova, liderii de sindicat și conducătorii unităților medicale s-a reușit finalizarea cu succes a campaniei de încheiere a Contractelor colective de muncă în unități și grupuri din domeniul sănătății.

Totalizând activitatea Campaniei de încheiere a Contractelor colective de muncă în unitățile medicale, concluzionăm că în majoritatea instituțiilor au fost încheiate Contracte colective de muncă.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în decembrie 2019, au aprobat Chestionarul „Cu privire la evaluarea implementării prevederilor Contractelor colective de muncă în unitățile medicale în anii 2018-2019”, Prin ordinul nr. 1510/2019, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a obligat conducătorii unităților medicale, responsabili de încheierea și realizarea prevederilor Contractului colectiv de muncă, să evalueze realizarea Contractelor colective de muncă și să informeze părțile semnatare ale Convenției colective nivel de ramură și colectivele de muncă despre acțiunile întreprinse privind realizarea prevederilor Contractelor colective de muncă.

Evaluarea rezultatelor Contractelor colective de muncă a demonstrat că majoritatea absolută a prevederilor acestora se realizează.

Totodată, Contractele colective de muncă au fost completate cu prevederi noi, cum ar fi: normele de acordare gratuită a echipamentului individual de protecție; instrucțiunea despre prelucrarea datelor cu caracter personal; acordarea unor garanții și compensații salariaților care îmbină munca cu studiile; lista profesiilor (funcțiilor) cu flux continuu; durata pauzei de masă și de odihna, care se include în timpul de muncă; lista funcțiilor personalului medical care necesită vaccinare împotriva hepatitei „B”; profesiile (funcțiile) care beneficiază de alimentație gratuită de protecție a sănătății; lista salariaților (funcțiilor) care pot presta munca în afara orelor de program până la 240 ore anual; funcțiile (profesiile) care beneficiază de concediu anual suplimentar plătit care nu se regăsesc în Nomenclator; instalarea bateriilor solare care ar permite economisirea energiei; dotarea sălii de simulare a Colegiului de Medicină din Bălți; finanțarea unităților medicale conform necesităților etc. Au fost înaintate propuneri constructive la nivel republican, cum ar fi: restabilirea plății pentru categoria muncii;

elaborarea și aprobarea unei Strategii unice, pe termen mediu și lung, de dezvoltare și reformare a sistemului sănătății; organizarea alimentării lucrătorilor medicali în cadrul unității medicale; elaborarea unui sistem (metodologiei) privind evidența reală a timpului de muncă; asigurarea lucrătorilor medicali cu îmbrăcăminte specială pentru cazuri neprevăzute etc. Aceste și alte propuneri au fost înaintate Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru examinare și soluționare în comun.

Luând în considerare importanța viabilității Contractelor colective de muncă în colective, Comitetul Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, prin decizia din 29.12.2017, a declarat anul 2018 „Anul Contractului colectiv de muncă”, fiind aprobat un plan de acțiuni, la elaborarea căruia a participat și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

Scopul Anului contractului colectiv de muncă a fost de a:

- sensibiliza opinia publică despre importanța și rolul Contractului colectiv de muncă în apărarea drepturilor și intereselor angajaților membri de sindicat;
- consolida capacitățile sindicatelor în procesul negocierilor;
- spori rolul organizațiilor sindicale de toate nivelurile în procesul de monitorizare și evaluare a respectării clauzelor Contractelor colective de muncă;
- dezvolta imaginea pozitivă a sindicatelor în societate.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a salutat inițiativa Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova privind declararea anului 2018 „Anul Contractului colectiv de muncă” și a contribuit activ la desfășurarea cu succes a acțiunilor organizate.

Un alt element important al parteneriatului social la nivel de unități este negocierea colectivă în cadrul comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”.

Au trecut mai mult de 20 de ani de la adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Legii 245/2006, care a obligat conducătorii unităților, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare printr-o decizie comună a administrației și a organului electiv al organizației sindicale, să aprobe componența comisiei și

să asigure funcționarea acesteia. Pe parcursul anilor, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a solicitat de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să întreprindă măsuri mai eficiente pentru respectarea de către angajatorii unităților medicale a prevederilor Legii nr. 245/2006, vizând formarea comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”, și asigurarea funcționării acestora. Cu mare regret, situația nu s-a îmbunătățit. Constatăm că și unii lideri ai organizațiilor sindicale primare continuă să negligeze importanța organizării și funcționării eficiente a comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați”.

Din informația prezentată de către conducătorii unităților medicale și liderii de sindicat în Chestionarul cu privire la evaluarea Contractelor colective de muncă se constată că în 61,0 la sută din unitățile medicale sunt create asemenea comisii.

Salariații din unitățile medicale în care aceste comisii nu au fost create sunt lipsiți de posibilitatea de a soluționa problemele socio-economice prin respectarea principiilor democratice.

Obiectivele de bază ale părților dialogului social la nivel de unitate sunt: formarea comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați” în toate unitățile medicale; examinarea prioritară a problemelor ce țin de perfecționarea calității serviciilor medicale, dezvoltarea resurselor umane, remunerarea corectă a muncii, respectarea timpului de muncă, a securității și sănătății în muncă etc.

4.3. Participarea sindicatului la elaborarea și avizarea actelor normative

Pe parcursul anilor de referință Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a orientat activitatea sa spre participarea activă la elaborarea și avizarea actelor normative prin înaintarea propunerilor concrete și constructive vizând reformarea și dezvoltarea sistemului de sănătate; perfectarea acelor normative ce țin de remunerarea muncii; asigurările sociale; perfecționarea legislației muncii etc.

Anual, au fost avizate și prezentate propuneri de perfecționare și completare la proiectele Legii bugetului de stat, Legii bugetului

asigurărilor sociale, Legii Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

În anii de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a avizat și înaintat propuneri la 235 proiecte de acte normative (proiecte de legi, hotărâri de Guvern, regulamente, ordine etc.) (tabelul nr. 24).

Tabelul nr. 24. Participarea Sindicatului la examinarea și avizarea proiectelor de acte normative

Indicatori	Anii					
	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Numărul proiectelor de acte normative avizate	87	37	41	43	27	235

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale

Pe parcursul anilor de referință, la nivel republican, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a participat activ la lucrările organelor colegiale: Colegiului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Consiliului de Administrare a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină; Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel național și de ramură; Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate; Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova etc.

Interesele salariaților în cadrul organelor colegiale din unități au fost reprezentate de către comitetele sindicale (tabelul nr. 25).

Tabelul nr. 25. Procentul reprezentării organizației sindicale în organele colegiale ale instituției

Denumirea organelor	Anii				
	2015	2016	2017	2018	2019
Consiliul medical	44,7	60,1	63,0	52,0	56,6
Consiliul de administrare	4,7	7,2	6,6	4,0	3,4
Comisia permanentă de tarificare	96,4	91,2	90,0	87,3	83,8
Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă	88,5	99,0	100,0	97,3	93,7
Alte organe colegiale	62,0	84,0	80,0	72,0	40,7

Analizând datele statistice prezentate de către liderii organizațiilor sindicale primare constatăm, cu regret, faptul că nu în toate organele colegiale ale unităților sunt incluși reprezentanți ai organelor sindicale. Este inexplicabil faptul că, în anul 2019, organul sindical al organizației sindicale primare a participat numai în 83,8 la sută la lucrările Comisiei permanente de tarificare a angajaților.

În unele instituții liderii de sindicat intenționat sunt înlăturați din organele colegiale ale unității. Astfel, administrația unității, încălcând normele legale, îngrădește dreptul sindicatului de a apăra interesele de muncă, profesionale, economice și sociale ale salariaților membri de sindicat prin organele colegiale ale unității.

În asemenea cazuri, organele sindicale trebuie să conștientizeze că numai prin participarea activă la lucrările comisiilor colegiale ale unității se va trece treptat de la metodele administrative de conducere la cele colective de reglementare contractuală a raporturilor de muncă și sociale la toate nivelurile.

4.5. Obiectivele pentru realizare în următoarea perioadă

4.5.1. *Utilizarea potențialului parteneriatului social întru dezvoltarea profesională și general-umană a personalității salariaților, asigurarea drepturilor și garanțiilor constituționale ale acestora.*

4.5.2. *Conlucrarea activă cu angajatorii, autoritățile publice locale și centrale.*

4.5.3. *Monitorizarea realizării prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convenției colective.*

4.5.4. *Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative de toate nivelurile, care vizează drepturile și interesele salariaților.*

4.5.5. *Promovarea mai activă a reprezentanților sindicatului în organele colegiale ale unității medicale pentru a asigura trecerea treptată de la metodele administrative de conducere la cele colective de reglementare a relațiilor de muncă și sociale la toate nivelurile.*

4.5.6. *Activizarea dialogului social la nivel de unitate prin comisiile „angajator-salariați”.*

4.5.7. *Monitorizarea realizării prevederilor Contractelor colective de muncă, în comun cu administrația Unității. Rezultatele monitorizării de făcut publice colectivelor de muncă.*

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Condițiile de muncă și de trai ale lucrătorilor medicali sunt factori esențiali care contribuie la starea sănătății lor, cât și la calitatea serviciilor medicale acordate populației. În activitatea de zi cu zi a fiecărui lucrător din sistemul de sănătate, indiferent de locul în care își desfășoară activitatea, apar situații ce pun în pericol sănătatea sau chiar viața celui care execută o sarcină de lucru sau a colegilor lui. Ei sunt expuși unei varietăți complexe de riscuri profesionale la locul de muncă în fiecare zi, inclusiv de origine biologică, fizică, chimică, cum ar fi suprasolicitările, riscurile de electrocutare, riscurile de incendii și explozii etc.

Sistemul de securitate și sănătate în muncă este un domeniu de activitate multidisciplinar, la baza căruia se află cadrul legislativ și normativ de nivel național și internațional la care Republica Moldova este parte. Constituția Republicii Moldova (art. 43, al. 2) stabilește că „Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă a femeilor și tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repausul săptămânal, concediu de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte condiții specifice”.

Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008 stabilește că angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată în Unitate, inclusiv: organizarea serviciului de protecție și prevenire și alocarea mijloacelor necesare, evaluarea, evitarea și combaterea riscurilor profesionale, atestarea locurilor de muncă, informarea, instruirea, consultarea și participarea lucrătorilor etc.

Conform legii, fiecare lucrător este obligat să-și desfășoare activitatea în conformitate cu pregătirea profesională și instruirea sa, precum și cu instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă emise de către angajator, astfel încât să nu expună la pericol de accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană, și nici alte persoane care ar putea fi afectate de nerespectarea acestora în timpul lucrului. Totodată, fiecare lucrător are dreptul la un post de lucru corespunzător actelor normative de securitate și sănătate în muncă; să fie instruit și informat privind riscurile profesionale și măsurile de protecție împotriva influenței lor; să fie asigurat cu echipament individual de protecție și supus examenului medical din contul angajatorului; să refuze efectuarea de lucrări în cazul apariției unui pericol pentru sănătatea sau viața sa etc.

Organelor sindicale le revine un rol important în procesul de monitorizare a activităților în domeniu și crearea condițiilor optime de muncă. Scopul final al activității de securitate și sănătate în muncă este: protejarea vieții, integrității și sănătății salariaților împotriva riscurilor de accidentare și îmbolnăvire; crearea unor condiții de muncă care să le asigure acestora confortul fizic, psihic și social.

În anul 2018 a fost negociată și încheiată Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 care include capitolul „Securitatea și sănătatea în muncă”. Analiza Rapoartelor anuale prezentate de către organizațiile sindicale membre privind realizarea prevederilor Convenției colective și Contractelor colective de muncă atestă următoarele:

- în majoritatea Unităților au fost aprobate planuri anuale de protecție și prevenire, planificându-se surse financiare necesare pentru realizarea activităților de securitate și sănătate în muncă, dar fără a atinge nivelul de 2% raportat la fondul de salarizare prevăzut la pct. 100.4 din Convenția colectivă;

- s-a majorat numărul Unităților și locurilor de muncă atestate. Totodată, în 21 de Unități atestarea n-a fost organizată, astfel încălcându-se dreptul lucrătorilor la sporuri de compensare în mărimi fixe pentru lucrul în condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare prevăzute de Convenția colectivă;

- s-a micșorat numărul Unităților în care nu sunt organizate comitete pentru securitate și sănătate în muncă de la 101 în anul 2015 la 29 în anul 2019.

Conform art. 11 din Legea securității și sănătății în muncă, angajatorul este obligat să organizeze serviciul de protecție și prevenire din Unitate. În majoritatea Unităților au fost desemnate persoane instruite, care sunt responsabile de activitățile de protecție și prevenire. Menționăm că în 40 de instituții medico-sanitare publice au fost încheiate contracte cu servicii externe de protecție și prevenire. În 35 de unități, care cuprind peste 300 de lucrători, conform pct. 100.2 din Convenția colectivă, este organizat serviciul medical. În majoritatea colectivelor au fost instruiți reprezentanți ai sindicatului responsabili de domeniul securității și sănătății în muncă. În 25 colective, persoanele responsabile de domeniul securității și sănătății în muncă nu au pregătire specială conform Programului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 „Pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008” (Anexa 2).

La finele perioadei de referință, în unele Unități se atestă lipsa echipamentului de protecție, instrucțiunilor și instruirii lucrătorilor în domeniu, acordarea gratuită a alimentației de protecție a sănătății angajaților. Cu regret, în ramura sănătății nu se realizează prevederile Legii nr. 756 din 24.12.1999 „Asigurări pentru accidente de muncă și boli profesionale”.

Nivelul morbidității cu pierderea temporară a capacității de muncă în perioada 2015-2019, conform rapoartelor anuale ale organizațiilor sindicale membre, are o tendință de scădere. Cel mai înalt indicator al morbidității din ultimii zece ani – 1101,4 zile la o sută de salariați, a fost înregistrat în anul 2016 (2015 – 785,2; 2016 – 1101,4; 2017 – 924,1; 2018 – 625,0; 2019 – 385,1). Tendința de micșorare a nivelului morbidității cu pierderea temporară a capacității de muncă poate fi rezultatul modificărilor unor prevederi ale actelor normative în domeniu.

În perioada 2015-2019, în Republica Moldova au fost înregistrate 9 cazuri de boală profesională. În ramura sănătății, în anul 2019, a

fost înregistrat un caz de boală profesională – tuberculoza pulmonară, stabilită la un medic ftiziatru.

Conform datelor Raportului anual în sectorul sănătății au fost înregistrate peste 160 de accidente de muncă cu pierderea temporară a capacității de muncă și două cazuri grave cu decesul lucrătorilor (accidente rutiere). Informarea operativă a organelor responsabile de securitatea ocupațională și a sindicatului de ramură în cazul accidentării unui membru de sindicat este esențială pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor producerii cazului și realizării măsurilor necesare pentru contracararea cazurilor de acest gen.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în scopul fortificării sănătății lucrătorilor, promovării modului sănătos de viață, atragerii salariaților la practicarea culturii fizice și sportului au organizat, în perioada de referință, patru Spartachiade a lucrătorilor ocrotirii sănătății, la care au participat peste 2150 de angajați din instituțiile medico-sanitare publice, private, farmaceutice și de învățământ din republică. Echipa sportivă a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a participat cu succes la două Spartachiade ale Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, situându-se pe locul întâi în clasamentul general al Spartachiadei IV din anul 2016.

În perioada de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a continuat tratamentul balneosanatorial al lucrătorilor ramurii, asigurându-i cu bilete de tratament în limita surselor financiare disponibile, alocate în acest scop. Din Fondul de ajutor reciproc și solidaritate al Federației au beneficiat de tratament în stațiunile balneosanatoriale două mii de membri de sindicat. Din sursele Fondului asigurărilor sociale de stat, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a asigurat cu bilete de tratament balneosanatorial peste 2300 lucrători din ramura sănătății.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru următoarea perioadă

1. Organizarea activităților de protecție și prevenire în toate Unitățile ramurii sănătății în conformitate cu legislația și actele normative în vigoare, inclusiv:

1.1. Elaborarea, adoptarea și realizarea Planului anual de protecție și prevenire în toate Unitățile din ramură.

1.2. Evaluarea riscurilor profesionale și atestarea locurilor de muncă.

1.3. Stabilirea atribuțiilor și responsabilităților în domeniul securității și sănătății în muncă.

1.4. Instruirea lucrătorilor și reprezentatului sindicatului responsabil de domeniul securității și sănătății în muncă.

1.5. Asigurarea comunicării, cercetării și raportării corecte și în termenele stabilite a accidentelor de muncă.

2. Finanțarea, conform prevederilor Convenției colective nivel de ramură, a acțiunilor de securitate și sănătate în muncă de cel puțin 2% raportat la fondul de salarizare,.

3. Asigurarea salariaților cu echipamente individuale de protecție.

4. Promovarea modului sănătos de viață în colectivele de muncă prin organizarea Spartachiadelor anuale ale salariaților din sistemul de sănătate.

5. Asigurarea tratamentului balneosanatorial al membrilor de sindicat prin compensarea parțială a costului biletelor de tratament din mijloacele financiare ale Federației.

6. Colaborarea cu Inspectoratul de Stat al Muncii, Inspectoratul Muncii al Sindicatelor, Agenția Națională pentru Sănătate Publică în vederea coordonării vizitelor inspectorilor muncii în Unitățile din sănătate și efectuarea investigațiilor în cadrul Laboratorului „Controlul factorilor de risc” al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

7. Implicarea organelor sindicale în crearea condițiilor de muncă decente și protejarea lucrătorilor împotriva riscurilor profesionale și accidentelor de muncă.

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

Asistența juridică constituie unul din pilonii de bază al reprezentării sindicale, realizată prin apărarea drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale colective și individuale ale membrilor de sindicat.

Anii de referință, conform datelor furnizate din colectivele de muncă, au fost marcați prin faptul că nu au avut loc acțiuni de protest, nu au fost raportate greve, mitinguri sau pichetări. Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat în cadrul raporturilor de muncă și sociale, inclusiv repunerea în drepturi a membrilor de sindicat în cazurile de lezare a acestora, a fost și rămâne un deziderat al Federației Sindicale „Sănătatea”. Liderii de sindicat, în comun cu membrii aparatului Biroului Executiv, au fost implicați activ în controlul obștesc vizând realizarea prevederilor legale și obiectivelor statutare.

Indicatorii statistici referitori la asistența juridică în 2015-2019 au fost furnizați de către organizațiile sindicale membre (*tabelul nr. 26*).

În perioada de referință, au fost examinate **445** de litigii individuale de muncă, **289** (65%) dintre care au fost soluționate pozitiv. Remarcăm cazuri de adresare în instanța de judecată a salariaților. Au fost înaintate de către membrii de sindicat **70** de cereri în instanțele de judecată, dintre care **34** (49%) au avut câștig de cauză (*tabelul nr. 26*). Or, dacă nu a fost posibilă soluționarea situațiilor divergente pe cale amiabilă, revendicarea drepturilor și/sau repunerea în drepturi a membrilor de sindicat s-a făcut pe cale judiciară.

Tabelul nr. 26. Date privind conflictele și litigiile de muncă

Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2015	2016	2017	2018	2019
1.	Acțiuni de protest, total,	-	-	-	-	-
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	-	-	-	-	-
1.3.	Mitinguri	-	-	-	-	-
1.4.	Altele	-	-	-	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	-	-	-	-	-
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	42	72	153	73	105
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	33	51	112	65	28
5.	Adresări în judecată, total	8	6	18	21	17
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	3	4	12	8	7

Conform datelor din tabel, constatăm că dinamica indicatorilor diferă de la an la an. În contextul evenimentelor din sistemul sănătății care au avut loc în perioada de raport, putem deduce și impactul unor litigii individuale de muncă, inclusiv lipsa acțiunilor de protest.

Statistica relevă că, în acești ani, au fost restabiliți în funcție **284** de membri de sindicat, dintre care **250** – ca rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul, și **34** – în urma hotărârilor instanței de judecată (*tabelul nr. 27*).

Tabelul nr. 27. Salariați restabiliți în funcție

Anii	Total	Inclusiv de:	
		Organul sindical	Instanța de judecată
2015	28	25	3
2016	51	47	4
2017	112	100	12
2018	65	57	8
2019	28	21	7

Cu referire la cazurile de desfacere a raporturilor de muncă, am constatat că au fost condiționate nu doar de angajatori, care nu au făcut abuz de mecanismul concedierii. În majoritatea absolută a cazurilor lucrătorii medicali demisionează, emigrând peste hotare, în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit și a condițiilor de muncă mai bune.

Fenomenul migrației cadrelor medicale bine instruite este direct proporțional cu criza forței de muncă profesionale. Personalul din sistemul de sănătate are o atitudine profesionistă și etică în relația cu pacientul și demonstrează respect pentru viața individului și drepturile omului. Este diametral opusă atitudinea pacienților și rudelor acestora în raport cu lucrătorii medicali. În perioada de referință a luat amploare fenomenul agresiilor cadrelor medicale.

Începând cu 2016, a fost demarată campania „NU agresați cadrele medicale”. În 2018, Parlamentul a completat Codul contravențional cu un articol nou – „Ultragierea lucrătorului medical”, în care sunt prevăzute sancțiuni pentru agresarea personalului medical aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu. Astfel, a fost realizată una dintre revendicările Congresului VI.

Având în vedere amploarea fenomenului emigrației cadrelor medicale, în perioada imediat următoare, în comun cu partenerii sociali, trebuie să ne orientăm eforturile asupra instituirii unui sistem care să cuprindă acțiuni concrete de motivare a retenției cadrelor medicale în țară.

Este iminentă stabilirea, în cadrul normativ, a unor garanții suplimentare lucrătorilor medicali, a pachetului social și pensionării

în condiții avantajoase pentru a-i motiva suplimentar să se rețină în sectorul național de sănătate.

În 2015-2019, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a monitorizat activ respectarea cadrului legal vizând salarizarea. Având în vedere că în perioada de referință s-a modificat sistemul de salarizare, unul dintre cele mai frecvente motive ale petițiilor și apariției litigiilor individuale de muncă a fost: confruntarea intereselor divergente ale administrației și salariaților pe probleme de micșorare a veniturilor salariale pentru unele categorii de lucrători medicali, sub pretextul că nu au fost destule surse de finanțare pentru acoperirea majorărilor salariale egale și echitabile.

Din petiții am constatat că din cauza unor erori la plata salariilor, a interpretării greșite a legislației (cu excepția erorilor de calcul), în unele colective de muncă, salariații erau impuși să restituie sumele respective, fapt ce contravine Codului muncii.

La acest capitol menționăm și faptul interpretării abuzive a normelor vizând compensația pentru munca prestată în zilele de repaus și în cele de sărbătoare nelucrătoare, salariații a căror muncă este retribuită cu salariu lunar fiind asimilați cu salariații remunerați în acord sau pe unitate de timp (oră sau zi). Acest fapt este discriminatoriu și a condus la diminuarea salariilor lucrătorilor medicali din unele instituții medicale.

În perioada de referință au fost soluționate toate divergențele cu referire la neachitarea la timp a înlesnirilor pentru tinerii specialiști. La insistența noastră, factorii de decizie au majorat indemnizațiile alocate tinerilor specialiști care se angajează în sectorul rural. O atenție deosebită am acordat conlucrării cu organele administrației publice locale în vederea identificării posibilităților de asigurare a tinerilor specialiști cu spațiu locativ, pentru a stimula retenția acestora.

Printre numeroasele petiții s-au înregistrat și cele vizând retribuirea incorectă a muncii în caz de cumulare a profesiilor și de exercitare a obligațiilor de muncă ale salariatului temporar absent. Din iulie 2016 până la 01 ianuarie 2020 am avut un vid legislativ la acest capitol. Din acest motiv, în majoritatea unităților s-a făcut economie la fondul de salarizare, ceea ce este inadmisibil, confruntându-ne cu situații de muncă neplătită. Am avut în această perioadă și cazuri de încălcare a termenelor stabilite de plată a salariului.

În ramura sănătății activează circa 20% de lucrători medicali în vârstă de pensionare, care beneficiază de aceleași drepturi și garanții ca și toți ceilalți salariați. Cu toate că există principiul nediscriminării în cadrul raporturilor de muncă, cu salariații care au statut de pensionar pentru limita de vârstă se încheie contracte individuale de muncă pe un termen determinat până la un an.

Remarcăm că salariații membri de sindicat au sesizat Biroul Executiv și specialiștii aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” despre majoritatea cazurilor de lezare a drepturilor lor prin intermediul petițiilor, audiențelor și consultărilor telefonice, în cadrul întâlnirilor cu membrii colectivelor de muncă și al seminarelor informativ-educative. Către comitetele sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” au fost adresate, pe parcursul a 5 ani, circa **94222** de petiții. Numărul de adresați direct la Executivul Federației „Sănătatea” – **30105** de persoane (*tabelele nr. 28 și nr. 29*).

Tablul nr. 28. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2015	2016	2017	2018	2019
Total adresări, inclusiv:	18024	26252	18363	16156	15427
Eliberarea din funcție	131	653	267	251	184
Angajarea în câmpul muncii	219	147	544	166	151
Reglementarea timpului de muncă	-	-	1077	496	590
Normarea și remunerarea muncii	897	3710	1075	814	948
Odihna și tratamentul balneosanatorial	2090	2492	2423	3151	1334
Acordarea spațiului locativ	987	814	157	65	119
Plata concediilor de boală	1406	3128	1177	766	1347
Ajutor material	7556	11086	8176	7840	6490
Mulțumiri	2800	1690	1110	803	1972
Alte probleme	1938	2532	2357	1804	2292

Tablul nr. 29. Adresări ale membrilor sindicatului către Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2015	2016	2017	2018	2019
Achitarea la timp a salariilor	98	179	202	186	193
Acordarea ajutorului material	900	781	823	798	907
Acordarea concediilor (de toate tipurile)	605	720	799	597	703
Acordarea concediilor suplimentare și remunerarea muncii în condiții nocive	176	349	372	213	264
Acordarea înlesnirilor sociale	107	101	114	84	198
Angajarea în câmpul muncii	79	88	96	52	93
Asigurarea cu pensii, indemnizații, compensații și burse	126	182	201	148	179
Calcularea vechimii în muncă	93	112	97	86	-
Conflict cu administrația	142	127	134	123	225
Eliberarea din funcție la inițiativa administrației	59	107	106	164	129
Evidența și acordarea spațiului locativ	17	12	19	9	14
Încălcarea disciplinei de lucru	81	79	216	176	213
Mulțumiri	897	812	941	615	823
Normarea și remunerarea muncii	535	553	498	329	502
Organizarea muncii	201	384	364	195	211
Plata concediilor medicale	114	122	135	119	107
Litigii individuale de muncă	109	72	153	123	105
Tratament balneosanatorial	1037	790	709	862	839
Diverse	160	721	956	197	562
TOTAL:	5536	6291	6935	5076	6267

Executivul Federației a examinat minuțios și în termeni proximi fiecare petiție parvenită de la membrii de sindicat, soluționând favorabil majoritatea litigiilor invocate. Legislația muncii a fost mereu interpretată în favoarea salariatului. Conducerea și consilierii aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” s-au deplasat, în cazuri de necesitate, în colectivele de muncă, la semnalarea încălcărilor grave ale legislației muncii. Angajatorii au dat dovadă, în majoritatea cazurilor, de disponibilitate de a soluționa interesele divergente cu salariații pe cale extrajudiciară, prin conciliere.

În anii de raport, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a avut drept obiectiv stimularea salariaților la curaj, obiectivitate în privința scrierii petițiilor, fiindcă, dacă își doresc o schimbare, trebuie s-o facă în mod deschis și participativ, prin coeziune și solidaritate.

În încheiere, reiterăm că Federația Sindicală „Sănătatea” este unica organizație care vă reprezintă interesele, atât colective, cât și individuale, vă apără drepturile dumneavoastră, în limita legislației în vigoare, când vă sunt lezate de administrație și alți factori de decizie.

Obiective de viitor orientate spre asigurarea asistenței juridice a membrilor de sindicat:

- 1. Acordarea asistenței juridice gratuite și calificate membrilor de sindicat.*
- 2. Promovarea și respectarea principiului de demnitate în muncă.*
- 3. Monitorizarea respectării dreptului fiecărui salariat la muncă, inclusiv garanția locului de muncă etc.*
- 4. Contribuirea la remedierea și aplanarea pe cale extrajudiciară a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă.*
- 5. Consultarea membrilor de sindicat pe toate procedurile cu privire la litigiile individuale și conflictele colective de muncă.*
- 6. Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de relațiile de muncă.*
- 7. Neadmiterea muncii forțate, muncii neplătite, discriminării în domeniul raporturilor de muncă.*

8. Neadmiterea discriminării în sfera muncii, inclusiv pe criteriu de vârstă.

9. Protejarea egalității salariaților, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu.

10. Examinarea operativă a petițiilor membrilor de sindicat.

11. Promovarea încadrării în câmpul muncii a salariaților în baza Contractelor individuale de muncă pe durată nedeterminată, iar în cazuri aparte – pe o durată de cel puțin 2 ani.

12. Educarea juridică continuă a membrilor de sindicat.

13. Efectuarea controalelor comune a respectării legislației muncii în comun cu Inspekția Muncii a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

14. Modificarea și completarea cadrului normativ în vederea stabilirii unor garanții suplimentare pentru lucrătorii medicali: pachet social, pensionare în condiții avantajoase pentru a-i motiva să se rețină în sistemul național de sănătate.

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

7.1. Informații generale

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în perioada de mandat 2015-2019, și-a organizat și desfășurat activitățile sale spre realizarea prevederilor hotărârilor și Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020, adoptate de către Congresul VI din 29.05.2015, precum și ale Programelor de activitate, aprobate de către Consiliile Republicane anuale, ce țin de promovarea valorilor sindicalismului democratic; conjugarea eforturilor întru apărarea drepturilor și promovarea intereselor de muncă, economice, profesionale și sociale ale membrilor de sindicat și familiilor acestora; perfecționarea structurii organizatorice la nivel teritorial; îmbunătățirea condițiilor de activitate ale organelor sindicale.

Consolidarea organizațiilor sindicale și perfecționarea activității organizatorice a fost, este și va fi un obiectiv primordial al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care joacă un rol important în dezvoltarea și modernizarea Sindicatului. Situația socio-economică, reformele din sectorul sănătății, dar și exodul masiv al lucrătorilor medicali, cât și al populației, în ansamblu, necesită modificări ale formelor și metodelor de activitate ale organelor sindicale, iar rezultatul depinde, în mare parte, de nivelul de pregătire, competență, profesionalism, calificare, dar și de consolidarea și activizarea comunității sindicale din sistemul de sănătate.

Totodată, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a concentrat eforturile pe fortificarea organizațională și de efectiv, cât și pe solidarizarea

organizațiilor sindicale de toate nivelurile; sporirea atractivității și credibilității organizațiilor sindicale primare; intensificarea motivației apartenenței la sindicat și recrutarea de noi membri.

Schimbările multiaspectuale din societatea modernă, progresul social și parcursul spre democrație se dovedesc a fi destul de dificile. Metamorfozele din societatea modernă impun o remanierare a mentalității, întreprindere de eforturi sporite întru identificarea noilor metode de aplanare a problemelor socio-economice ale populației, în special, ale forței active încadrate în câmpul muncii. Astfel, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a concentrat eforturile pentru a asigura cu locuri de muncă și condiții demne de activitate; a garanta remunerarea muncii conform costului real; a oferi egalitate în drepturi la muncă și de șanse. Întru atingerea scopurilor propuse, Executivul Federației „Sănătatea” consolidează continuu organizațiile sindicale – exponente ale promovării și apărării drepturilor și intereselor profesionale, sociale și economice ale salariaților, cât și depune eforturi pentru motivarea aderării la sindicat a lucrătorilor instituțiilor din domeniu.

Activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anii 2015-2019, poate fi apreciată drept una eficientă.

În perioada de referință, membrii de sindicat au participat la diverse activități desfășurate în colective în vederea îmbunătățirii situației socio-economice a salariaților membri de sindicat, motivării și atragerii de noi membri de sindicat, antrenării cât mai intense în activitățile sindicale a femeilor și a tinerilor.

În acest context, trebuie să menționăm că fiecare an în parte din perioada de mandat 2015-2019 a fost marcat prin acțiuni concrete întru realizarea obiectivelor propuse, și anume:

- 2015 - Anul organizării și desfășurării Congresului VI al Sindicatului „Sănătatea” din Republica Moldova;
- 2016 - Anul demarării Campaniei „Nu agresați cadrele medicale!”; Anul consolidării organizațiilor sindicale teritoriale;
- 2017 - Anul evaluării proiectului internațional PSI-ABVAKABO/FNV Mondiaal „Consolidarea dialogului social în Republica Moldova”;

- 2018 - Anul semnării Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 și negocierii Contractelor colective (nivel de Unitate);
- 2019 - Anul electoral în organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

7.2. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Principiile fundamentale de organizare și funcționare ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova sunt: unitatea de acțiuni, solidaritatea, democrația, independența, transparența, libertatea de expresie și respectarea opiniilor, alegerile democratice ale organelor electivă. Astfel, în perioada de mandat, atât consilierii și specialiștii Federației, cât și liderii și activiștii sindicali și-au conjugat eforturile pentru a respecta principiile consfințite în Statutul Federației Sindicale „Sănătatea”. Luând în considerare parcursul stabilit de prevederile statutare, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” a monitorizat tendința de a fortifica organizațiile sindicale prin intensificarea atractivității și credibilității organului sindical de toate nivelurile și sporirea motivației apartenenței la sindicat, care a condus la recrutarea de noi membri.

În aceeași ordine de idei, remarcăm că în anul 2016, în rezultatul analizei situației din organizațiile sindicale primare, nu în toate organizațiile sindicale, în special în cele din sectorul rural, s-a constatat un efectiv numeric și posibilități reale pentru soluționarea problemelor majore cu care se confruntă membrii de sindicat. Astfel, a fost inițiată campania „Consolidarea structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”, având drept scop fortificarea organizațiilor sindicale de nivel teritorial. Astfel, au fost create Asociațiile sindicale raionale din Asistența medicală primară, care includ toate instituțiile de asistență medicală primară dintr-un raion într-o singură Asociație. La rândul său, toate instituțiile medico-sanitare publice membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” dintr-un singur raion s-au unit și au constituit organizații sindicale raionale cu un singur organ electiv de conducere.

Analizând indicii cu privire la evoluția structurii organizatorice,

în perioada de referință, constatăm că la 1 ianuarie 2020 la balanța Federației Sindicale „Sănătatea” se află 239, pe când la 1 ianuarie 2015 se numărau 287 de organizații sindicale primare. Diminuarea atât de substanțială a numărului organizațiilor sindicale primare a fost influențată, în mare măsură, de reformele și remanierele care au avut loc în sistemul de sănătate.

Serviciul de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească este un serviciu de importanță strategică la nivel național, care, de-a lungul anilor, a fost reorganizat în conformitate cu prevederile Hotărârilor de Guvern. În acest context, constatăm că Serviciul de Urgență, până la 01.10.2015, includea cinci stații de asistență medicală urgentă: Stația Chișinău și Stațiile Zonale de Asistență Medicală Urgentă „Nord”, „Centru”, „Sud” și „Uniunea Teritorial Administrativă Găgăuzia”. Însă, la 01.10.2015 acest Serviciu a fost restructurat în Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească, conform Hotărârii de Guvern nr. 377 din 16.06.2015 și a Ordinului Ministerului Sănătății nr. 537 din 26.06.2015. În urma implementării acestei reforme, structura organizatorică a Federației a fost remaniată, obținând un singur Comitet sindical la nivel de Centru Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească.

În conformitate cu Planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018 (Hotărârea de Guvern nr. 890/2016), începând cu 1 iulie 2016, a fost demarat prima etapă a reformei Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice, soldată cu regionalizarea serviciilor de laborator și crearea a 10 laboratoare de performanță în 10 Centre de sănătate publică teritoriale, toate juridic subordonate Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. Așa dar, în rezultatul implementării reformei menționate, toate Centrele de sănătate publică din țară au fost fuzionate, creând Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Drept urmare, la nivel de structură a Federației Sindicale „Sănătatea” a avut loc același proces – crearea unui singur Comitet sindical la nivel de Agenție.

Aceste reforme au influențat și structura organizatorică a Consiliilor Municipale Chișinău și Bălți, prin micșorarea numărului de organizații sindicale primare și a membrilor de sindicat.

Conform structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea”, la 1 ianuarie 2020 activau 239 de organizații sindicale primare în cadrul

unităților medicale, farmaceutice și de învățământ public de profil, inclusiv 32 de organizații sindicale raionale, 30 de Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară, 45 de organizații sindicale primare din instituțiile republicane amplasate în toată țara și 2 Consilii municipale (tabelul nr. 30). În comparație cu anii precedenți, se atestă o descreștere a numărului de organizații sindicale.

Tabelul nr. 30. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale, membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”	Inclusiv			
		Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale	Organizații sindicale republicane
2015	287	2	9	2	45
2016	274	2	9	2	45
2017	274	30	32	2	45
2018	240	30	32	2	45
2019	239	30	32	2	45

7.3. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Motto-ul Uniunii Europene „Uniți în diversitate!” poate fi considerat și deviza Federației Sindicale „Sănătatea”. Aceasta unește instituții medico-sanitare publice, private, farmaceutice și de învățământ din toată țara, apărând drepturile și promovând interesele de muncă, economice, profesionale și sociale ale tuturor angajaților sistemului de sănătate membri de sindicat și ale familiilor acestora, indiferent de gen, religie, opinie publică, naționalitate, origine sexuală, apartenență politică etc.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale de către liderii organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din

Moldova, se relevă următoarea componență numerică a organizațiilor sindicale: numărul total de organizații sindicale – 239, inclusiv 6 organizații cu un număr total de 1001 membri și mai mult; 29 – de la 401 la 1000; 82 organizații sindicale – de la circa 101 la 400; 101 – de la 16 la 100 și 21 de organizații sindicale – de la 3 la 15 membri de sindicat (tabelul nr. 31).

Totodată menționăm că din numărul total de organizații sindicale membre ale Federației „Sănătatea” una este din sectorul privat, și anume Clinica de Medicină Estetică „Sancos”.

Tabelul nr. 31. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (la 1 ianuarie 2020)

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat				
		de la 3 la 15	de la 16 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001
Din sectorul public	238	21	101	81	29	6
Din sectorul privat	1	-	-	1	-	-
Total	239	21	101	82	29	6

De menționat că afilierea la sindicat în majoritatea instituțiilor prezintă 80-90% din numărul total al salariaților din instituțiile medico-sanitare publice aflate la balanța Federației Sindicale „Sănătatea”. Demn de laudă este faptul că în unele instituții afilierea la sindicat prezintă 100%, și anume: Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”; Centrul Ftiziopneumologic de Reabilitare pentru Copii „Cornești” (Ungheni); Clinica de Medicină Estetică „SANCOS”; Colegiul de Medicină din Orhei; Colegiul de Medicină din Ungheni; Sanatoriul „Bucuria-Sind”; IMSP Spitalul raional Anenii Noi; IMSP Spitalul raional Cantemir; IMSP Centrul de sănătate Edineț; IMSP Spitalul raional Edineț; IMSP Spitalul raional Hâncești; IMSP

Spitalul raional Sângerei; IMSP Spitalul raional Soroca; IMSP Spitalul raional Telenești; IMSP Centrul de sănătate Briceni; IMSP Centrul de sănătate Cantemir; IMSP Centrul de sănătate Dondușeni; IMSP Centrul de sănătate Drochia; IMSP Centrul de sănătate Florești; IMSP Centrul de sănătate Fălești; IMSP Centrul de sănătate Ocnița; IMSP Centrul de sănătate Rezina; IMSP Centrul de sănătate Sângerei; IMSP Centrul de sănătate Telenești. Din păcate, în 10 colective de muncă ale instituțiilor medicale se înregistrează o rată de sindicalizare de doar 50-60 la sută.

7.4. Evoluția apartenenței la sindicat

Analizând indicii apartenenței la sindicat, în perioada de referință, constatăm, conform datelor prezentate de către președinții organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, că la evidență, la 1 ianuarie 2020, se află 42890 membri de sindicat, ceea ce constituie 90,5% din numărul total de angajați – 47391 din instituțiile medico-sanitare publice, farmaceutice și de învățământ, care se află la balanța sindicală a Federației (*tabelul nr. 32*).

Tabelul nr. 32. Evoluția fluctuației membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au renunțat la calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
				Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2015	49130	43970	5478	204	5159	115
2016	47510	43110	5649	244	5306	99
2017	48006	43540	3931	227	3652	52
2018	47711	42898	3787	642	4363	52
2019	47391	42890	4239	272	3944	118

De la 01 ianuarie 2015 și până la 01 ianuarie 2019, conform datelor prezentate în tabel, observăm o reducere a numărului membrilor de sindicat. Reducerea numărului membrilor de sindicat este motivată, în primul rând, de exodul masiv al angajaților din ramura sănătății în alte domenii și țări. Un alt temei este îmbătrânirea cadrelor. Actualmente, în sectorul sănătății activează, în medie, mai mult de 20 la sută de angajați de vârstă pensionară și circa 3 la sută invalizi. Această categorie de lucrători, pensionari conform limitei de vârstă, renunță la calitatea de membru de sindicat, dat fiind că marea lor majoritate este angajată prin contract individual de muncă pe durată determinată. Aceștia au salarii și pensii mizere și nu sunt motivați de a fi membri de sindicat cotizanți, beneficiind, însă, de facilitățile prevăzute în Contractele colective de muncă și în alte acte normative elaborate sau acordate de sindicat.

În perioada de referință au renunțat la calitatea de membru de sindicat, pe diferite motive – 4239 persoane. Din aceștea au abandonat sindicatul din proprie dorință – 272 membri de sindicat; pe motiv de concediere – 3944 membri; pe alte motive – 118 persoane. Comparând indicii descreșterii apartenenței la sindicat și suspendării calității de membru de sindicat, pe diferite motive, cu indicele apartenenței la sindicat, atestăm că indicele renunțării prevalează.

Menționăm că din numărul total de membri de sindicat – 42890, 13471 sunt tineri (până la 35 de ani), sau 31,4 la sută. Conform datelor din rapoartele anuale, constatăm că din numărul total de tineri 7459 au vârsta până la 35 ani și sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ cu profil medical, încadrați în câmpul muncii. În instituțiile de învățământ din sectorul sănătății, precum Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de medicină din mun. Bălți, raioanele Cahul, Orhei, Ungheni, în anul de referință, și-au făcut studiile 8230 de studenți și elevi, dintre care 6021 fiind membri de sindicat (*tabelul nr. 33*).

Tabelul nr. 33. Cota sindicaliștilor tineri (până la 35 de ani) în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți / elevi		
		Numărul	%	Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2015	43970	14796	33,6	8979	8130	90,50
2016	43110	13908	32,3	8710	7357	84,50
2017	43540	13932	31,9	8697	7286	83,70
2018	42898	13480	31,4	8375	5870	70,08
2019	42890	13471	31,4	8230	6021	73,2

De subliniat că prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 111 „Privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei”, care prevede eliminarea discriminării la angajare, instruire și ocupare a locului de muncă pe criterii de rasă, culoare, gen, religie, opinie publică, naționalitate sau origine sexuală și Convenției nr. 100 „Privind egalitatea de remunerare a mâinii de lucru masculine și a mâinii de lucru feminine, pentru o muncă de valoare egală”, care reflectă egalitatea de remunerare, în sectorul sănătății, precum și prevederile stipulate în legislația națională, se respectă. Astfel, din numărul total de membri de sindicat – 42890, 35468 sunt femei, adică 82,6 la sută.

În cele 239 de organizații sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, 164 de președinți sunt femei ori 68,6 la sută. Astfel, la nivel de Consilii municipale președinți sunt 1 bărbat, 1 femeie sau 50% la 50%. La nivel de organizații sindicale primare din cadrul instituțiilor republicane, din numărul total de 45 de președinți, 14 sunt femei sau 31,1 la sută; în asociațiile sindicale raionale din asistența medicală primară, din totalul de 30 președinți, 24 sunt femei sau 80 la sută; în organizațiile sindicale raionale, din totalul de 32 președinți, 18 sunt femei sau 56,25 la sută.

Totodată, menționăm că din numărul total de membri ai Biroului

Executiv – 23, doar 9 sunt femei sau 39,1 la sută, iar din numărul total de membri ai Consiliului Republican – 135, 91 sunt femei sau 67,4 la sută. Însă, în componența Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” toți membrii, inclusiv președintele, sunt femei, în total 5 (tabelul nr. 34).

Tabelul nr. 34. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2015	43970	34296	78,9
2016	43110	33700	78,2
2017	43540	33961	77,9
2018	42898	34404	80,1
2019	42890	35468	82,6

Este important de menționat că femeile se implică activ în diverse activități sindicale, inclusiv educaționale, organizate la nivel local și republican, fapt care sporește soluționarea pozitivă a diverselor probleme.

7.5. Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere

Organizațiile sindicale primare, precum și organele de conducere ale acestora, își organizează și desfășoară activitățile în strictă conformitate cu actele normative aprobate de către Biroul Executiv, Consiliul Republican și Congresul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Conform prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea”, organele de conducere ale organizațiilor sindicale se convoacă după cum urmează: Comitetul sindical al organizațiilor sindicale primare – o dată la 3 luni sau la necesitate; adunările generale sau conferințele

membrilor de sindicat – anual sau la necesitate; Biroul Executiv al organizației sindicale teritoriale și republicane – o dată la 2 luni sau la necesitate; Consiliul organizațiilor sindicale teritoriale și republican – o dată în an sau la necesitate; Congresul – o dată la 5 ani. De menționat că durata mandatului organelor de conducere ale organizației sindicale de toate nivelurile, este de 5 ani.

La 29 mai 2015 a avut loc Congresul VI, la care au participat circa 200 persoane, inclusiv: liderii de sindicat delegați de către organizațiile sindicale pe care le reprezintă; reprezentanții Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, Federației Europene a Sindicatelor din Serviciile Publice (PSI/EPSU), Federației „SANITAS” din România, precum și partenerii sociali din cadrul Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină; deputații din Parlamentul Republicii Moldova.

În cadrul lucrărilor Congresului VI a fost prezentat un raport cu privire la activitatea Sindicatului în perioada anilor 2010-2014; obiectivele Sindicatului în domeniul reformării și dezvoltării sistemului de sănătate; problemele cu care s-a confruntat Sindicatul pe parcursul a 5 ani de mandat și măsurile întreprinse, precum și realizările privind resursele umane și protecția împotriva șomajului; asigurarea unităților medicale cu specialiști; formarea profesională continuă; fluctuația cadrelor medicale și motivele ei; încadrarea specialiștilor în câmpul muncii; politicile Sindicatului în domeniul veniturilor salariale și normării muncii angajaților din sistem; evaluarea individuală a muncii și tarifarea angajaților; contribuția administrației publice locale la stimularea muncii; acordarea ajutorului material și premiarea angajaților; parteneriatul social în sfera muncii; prevenirea accidentelor de muncă; acordarea asistenței juridice, etc.

Delegații Congresului VI au examinat modificările cu privire la Statutul Sindicatului „Sănătatea”, conform căruia denumirea „Sindicatul „Sănătatea” din Republica Moldova” s-a substituit cu „Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova”. Delegații au adoptat Strategia Federației „Sănătatea” pe anii 2015-2020 și Revendicările Congresului VI al Sindicatului către organele de conducere ale Republicii Moldova.

Concomitent, delegații au ales organele de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru anii 2015-2020: președinte – Aurel Popovici; vicepreședinte – Igor Zubcu; președinte al Comisiei de cenzori – Maia Țîberneac, precum și membrii Biroului Executiv (23 persoane) și ai Comisiei de cenzori (5 persoane).

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în perioada mandatului 2015-2019, a organizat și desfășurat 5 ședințe în plen ale Consiliului Republican, și anume: 27 martie 2015; 16 aprilie 2016; 07 aprilie 2017; 30 martie 2018; 05 aprilie 2019, cu participarea reprezentanților Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și ai Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova. La lucrările ședințelor au fost examinate chestiuni cu privire la împuternicirea noilor membri ai Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”; Rapoartele anuale pentru anii 2016; 2017; 2018; 2019: realizări, probleme, soluții; Rapoartele Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” pentru anii respectivi. Totodată, în fiecare an, la ședințele Consiliului Republican a fost aprobat Planul de activitate al Federației Sindicale „Sănătatea” pentru anul în curs, cheltuielile din anul de referință și bugetul sindical al Federației „Sănătatea” pentru anul următor.

Pe lângă subiectele menționate, au fost abordate și chestiunile cu privire la organizarea Campaniei „Federația Sindicală „Sănătatea” alături de tine” cu genericul „Nu agresați cadrele medicale”; crearea organizațiilor sindicale raionale; delegarea reprezentanților Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la Congresul III al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova; delegarea în Consiliul General al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova a reprezentantului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

La fiecare ședință a Consiliului Republican președintele, împreună cu echipa Federației „Sănătatea”, a raportat membrilor Consiliului despre activitățile întreprinse în domeniul dezvoltării și reformării sistemului de sănătate; forța de muncă în sănătate; formarea profesională; migrația lucrătorilor medicali; încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați; angajarea prin concurs a personalului medical; îmbătrânirea cadrelor;

protecția socială a angajaților pensionari; stimulări pentru succese în muncă; realizarea mijloacelor financiare în cuantum de 0,15 la sută pentru soluționarea problemelor salariaților; disciplina muncii; activități în domeniul finanțării sectorului sănătății; evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală; contribuția administrațiilor publice locale la susținerea finanțării instituțiilor medico-sanitare publice; evoluția creșterii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală; evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova; evoluția cheltuielilor pentru remunerarea muncii; evoluția creșterii salariului mediu lunar în sectorul sănătății; salariul minim – garanție minimă a retribuției; evaluarea individuală a muncii și tarifarea angajaților; valorificarea cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice, încadrate în sistemul asigurărilor de sănătate; ocuparea statelor de personal; utilizarea mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată; contribuția administrației publice locale la stimularea muncii; evidența timpului de muncă și salarizarea; elaborarea unui nou sistem de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală; parteneriatul social în sfera muncii; negocierile și consultările colective în vederea elaborării și încheierii proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă; elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative cu privire la reformele social-economice, perfecționarea legislației muncii, asigurarea concilierii civice; participarea reprezentanților sindicatului în activitatea organelor colegiale; securitatea și sănătatea în muncă; accidente de muncă; asistența juridică; apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare; respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere; asigurarea garanțiilor pentru persoanele alese în organele sindicale; activitatea educațională și informațională; drepturile și garanțiile sindicatului; activitatea financiară și administrarea Bugetului consolidat, Bugetului social și Bugetului Consiliului Republican al Federației.

În perioada de referință au fost organizate și desfășurate 26 ședințe ordinare ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”,

după cum urmează: în anul 2015 – 5 ședințe; 2016 – 6; 2017 – 6; 2018 – 5 și în anul 2019 – 4 ședințe.

În cele 26 de convocări ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au fost examinate diverse chestiuni, dintre cele mai relevante fiind: „Cu privire la constituirea organizațiilor sindicale raionale”; „Cu privire la proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”; „Cu privire la editarea Îndrumarului pentru sindicaliștii Federației Sindicale „Sănătatea”; „Cu privire la avizul-motivație la proiectul hotărârii Guvernului Republicii Moldova „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare finanțate de la Bugetul de stat, subordonate Ministerului Sănătății”; „Cu privire la propunerile Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la Planul de activitate al Comisiei pentru consultări și negocieri colective (nivel de ramură în domeniul sănătății”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea Programului educațional „Formare de formatori” al Federației Sindicale „Sănătatea”; „Cu privire la Campania „Contractul colectiv de muncă – garanția drepturilor tale”; „Cu privire la demararea Campaniei de convocare, organizare și desfășurare a conferințelor/adunărilor de dare de seamă și alegeri în organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”; „Cu privire la instituirea Comisiei pentru elaborarea propunerilor de modificare și completare a Statutului Federației Sindicale „Sănătatea”; „Cu privire la Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 încheiată între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova”; etc.

Analiza activității organelor electiv de conducere a relevat că în anii de referință, practic, nu au avut loc încălcări ale prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” (*tabelul nr. 35*).

Tabelul nr. 35. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Activități	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Congrese	1	-	-	-	-	1
Ședințe ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”	1	1	1	1	1	5
Ședințe ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”	5	6	6	5	4	26
Ședințe ale Consiliului organizațiilor sindicale teritoriale	14	58	64	64	64	264
Ședințe ale Biroului Executiv al organizațiilor sindicale teritoriale	364	749	1008	1538	1874	4133
Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	469	361	476	365	358	2029
Ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare	2310	1881	2052	1749	1947	9939

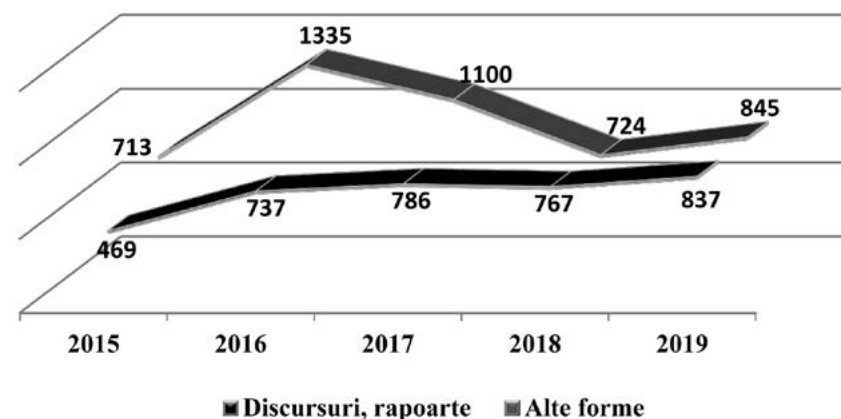
Conform datelor prezentate de către liderii de sindicat în formularele rapoartelor anuale, constatăm că în perioada 2015-2019 au fost organizate 264 de ședințe ale Consiliului organizațiilor sindicale teritoriale, 4133 de ședințe ale Biroului Executiv al organizațiilor sindicale teritoriale, 9939 de ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare și 2029 de adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare.

Remarcăm că în cadrul acestor ședințe, organele electiv de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile au examinat chestiuni cu privire la: respectarea prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convențiilor colective; respectarea normelor privind salarizarea și protecția muncii; avizarea proiectelor de acte normative;

acordarea înlesnirilor, compensațiilor și altor garanții sociale; premierea și acordarea ajutorului material; organizarea și desfășurarea spartachiadelor lucrătorilor din domeniul ocrotirii sănătății; organizarea și desfășurarea seminarelor educaționale; finanțarea instituțiilor medicale; organizarea odihnei și întremării sănătății salariaților și a copiilor membrilor de sindicat; stimularea muncii și acordarea concediilor activului sindical; acordarea suportului financiar organizațiilor sindicale; poziția Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vizând reformele în domeniul ocrotirii sănătății; organizarea sondajului de opinie vizând cazurile litigiilor individuale de muncă; realizarea Programului „Parteneriatul social în sfera muncii”; constituirea organizațiilor sindicale; evaluarea activității organizației sindicale etc (figura nr. 4).

Dat fiind că anul 2018 a fost desemnat An al semnării Convenției colective nivel de ramură pe anii 2018-2021, menționăm că toate organele de conducere ale organizațiilor sindicale, în cadrul activităților desfășurate, au negociat prevederile Contractului colectiv de muncă (nivel de unitate).

Figura nr. 4. Forme și metode de comunicare și informare aplicate de liderii de sindicat în cadrul activităților organizate

Printre activitățile cele mai relevante și importante pentru organizațiile sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” considerăm convocarea, organizarea și desfășurarea conferințelor/adunărilor de dare de seamă și alegeri ale organelor de conducere. Drept bază a convocării acestor conferințe/adunări au servit Statutul Federației și Regulamentul privind convocarea, organizarea și desfășurarea adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri ale organelor de conducere din organizațiile membre ale Federației „Sănătatea” și hotărârile Biroului Executiv al Federației aprobate în acest sens.

Astfel, anul 2019 a fost anunțat an electoral în organizațiile sindicale primare membre ale Federației prin demararea Campaniei de instruire și monitorizare în organizațiile sindicale de toate nivelurile, având drept scop convocarea adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri conform prevederilor statutare.

Ca rezultat, în majoritatea organizațiilor sindicale au fost convocate adunări/conferințe de dare de seamă și alegeri. Din numărul total de 239 organizații sindicale, 31 de președinți (sau 12,9 la sută) ai Comitetelor sindicale ale organizațiilor sindicale primare au fost aleși pentru un nou mandat. De menționat că activitatea tuturor președinților Comitetelor sindicale, care nu au fost realeși, a fost apreciată de adunările/conferințele de dare de seamă ca satisfăcătoare. În majoritatea cazurilor, motivele au fost demisionarea din proprie dorință, transferul pentru a ocupa funcție administrativă sau disponibilizarea din funcția de bază. Adunările/conferințele de dare de seamă și alegeri în 78,9 la sută de cazuri au apreciat activitatea comitetelor sindicale ca satisfăcătoare și în 21,1 la sută de cazuri – ca și bună. Componenta Comitetelor sindicale a fost reînnoită cu 48,9 la sută de membri. În cadrul adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri au avut loc discuții privind direcțiile prioritare de activitate și modalitățile de impulsare a dialogului social în vederea protejării mai eficiente a membrilor de sindicat; rolul comitetelor sindicale la negocierea și încheierea Convențiilor /Contractelor colective de muncă; identificarea posibilităților de colaborare a partenerilor sociali cu administrația publică locală; organizarea mai eficientă a informării și instruirii membrilor de sindicat la nivel de organizație primară; ameliorarea

conlucrării organelor de conducere ale organizațiilor sindicale primare cu organele de conducere centrale. Adunările/conferințele de dare de seamă și alegeri au aprobat prioritățile strategice de activitate pentru perioada următoare.

De remarcat că la majoritatea adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri au participat reprezentanți ai aparatului de conducere și ai Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, ai Consiliilor sindicale teritoriale, cât și ai administrației unităților și ai administrației publice locale.

7.6. Asigurarea condițiilor optime pentru activitatea organului sindical

Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova examinează permanent respectarea prevederilor actelor normative privind asigurarea condițiilor de activitate pentru organul sindical, conform prevederilor legislației în vigoare. Cu regret, mulți dintre conducători neglijează până-n prezent respectarea acestor prevederi.

De menționat că pe parcursul a cinci ani nu s-au înregistrat cazuri flagrante de încălcare a drepturilor garantate persoanelor alese, cu excepția situației Centrului de Sănătate Publică Strășeni. În anul 2015 a fost inițiat un proces de judecată pentru restabilirea la locul de muncă a președintelui comitetului sindical al Centrului de Sănătate Publică Strășeni, care a fost concediat ilegal de către administrație. Motivul concedierii a fost invocat prin refuzul salariatului de a continua munca în legătură cu schimbarea proprietarului unității sau reorganizarea acesteia, precum și a transferării unității în subordinea unui alt organ. Însă, Centrul de Sănătate Publică Strășeni nu a fost nici reorganizat, nici proprietarul (fondatorul) nu s-a schimbat, nici nu a fost transferat în subordinea unui alt organ. Deci, angajatorul a utilizat ilegal acest temei de încetare a Contractului individual de muncă cu salariatul. Mai mult ca atât, angajatorul a neglijat refuzul Biroului Executiv al Federației de a da acordul scris la concedierea conducătorului organizației sindicale primare. Instanța de judecată a soluționat cazul pozitiv, colega noastră fiind repusă în drepturi de către instanța de judecată cu recuperarea daunelor materiale și morale.

7.7. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, își va orienta activitatea de viitor, în domeniul organizatoric, pe următoarele:

1. Realizarea prevederilor Programului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, privind domeniul consolidării, fortificării și solidarizării sindicatului.

2. Identificarea și instruirea unui grup de activiști sindicali – recrutori sindicali întru elaborarea unor acțiuni pentru sporirea motivației apartenenței la sindicat a salariaților instituțiilor din sistemul sănătății, a tinerilor până la 35 ani, tineretului studios și angajaților din sectorul privat al medicinei.

3. Consolidarea și perfecționarea structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prin promovarea unității, inclusiv la nivel de organizații sindicale raionale.

4. Monitorizarea desfășurării activității organizațiilor sindicale primare, inclusiv a Comitetelor sindicale, în conformitate cu prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

5. Implicarea mai activă a membrilor de sindicat în procesul de apărare a drepturilor și intereselor de muncă, profesionale și social-economice ale angajaților.

6. Intensificarea activității privind asigurarea condițiilor adecvate de muncă pentru organele electivale organizațiilor sindicale, conform prevederilor actelor normative ale Republicii Moldova.

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în activitatea sa, plasează în centrul atenției organizația sindicală primară, considerându-o drept nucleu al mișcării sindicale. Activitatea multidimensională a acesteia are nevoie de un sistem de garanții bine pus la punct pentru a asigura funcționarea eficientă a ei. Astfel, organizația sindicală are un șir de drepturi și garanții, și anume: a se constitui fără autorizație prealabilă; a fi independentă (față de organele de stat, partidele politice); a institui structuri proprii (de unitate, ramură, profesie sau teritoriu); a alege liber reprezentanții săi; a desemna reprezentanți în organele de conducere ale structurii sindicale la care este afiliată; a elabora regulamente proprii; a-și organiza gestiunea și activitatea, precum și de a-și formula programe proprii de acțiune; a participa la negocieri colective; a recurge la proceduri de soluționare a litigiilor, prin mediere sau conciliere, la examinarea petițiilor ori organizarea protestelor, mitingurilor, demonstrațiilor, grevelor, etc. Ea are dreptul de a participa la întruniri publice prin reprezentanții aleși, în consiliile de administrație, la dezbateri de probleme de interes profesional, economic, social sau cultural; a fi consultate, prin delegați desemnați, la elaborarea proiectelor de acte normative cu referință la raporturile de muncă și protecția socială, Contractelor colective de muncă, precum și la deliberări referitoare la orice fel de reglementări cu privire la dreptul de asociere și activitate sindicală. La fel, a-și apăra membrii săi în probleme ce decurg din legislația muncii și din Contractele colective de muncă în fața instanțelor judecătorești, a consiliului de administrație și a altor organe de stat sau obștești, prin reprezentanți proprii sau aleși; a

cere și a dispune de informații necesare pentru negocierea Contractului colectiv de muncă, precum și de date transparente privind constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor de muncă și protecție socială, cât și respectării garanțiilor stipulate în Contractul colectiv de muncă, alte drepturi prevăzute de statutul Federației.

Pe lângă aceste drepturi și garanții consfințite în actele normative de nivel național, precum Constituția, Codul muncii al Republicii Moldova, Legea sindicatelor, Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Contractele colective nivel de unitate, întru protejarea structurilor sindicale sunt elaborate legi de nivel internațional: standarde internaționale ale muncii, adoptate prin convenții ale Organizației Internaționale a Muncii, Convenția nr. 87/1948 privind libertatea de asociere și protecția dreptului de organizare și Convenția nr. 98/1949 privind dreptul de organizare și negociere colectivă, precum și Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Importanța organizației sindicale primare este valorificată de către membrii săi. Funcția și scopul principal al organizației sindicale este să reprezinte și să protejeze drepturile sociale, de muncă și profesionale ale membrilor săi. În acest context, menționăm că fiecare angajat din sistemul de sănătate, fiind membru de sindicat, are dreptul:

- să aibă propria opinie și acces liber la informația despre activitatea Federației;
- să beneficieze de audiență echitabilă de către liderii și membrii organelor electivă ale Federației;
- să ia parte la conducerea Federației, fie direct, fie prin reprezentanții aleși în conformitate cu Statutul Federației;
- să beneficieze de consultații și asistență juridică din partea Federației;
- să se retragă liber din sindicat, în conformitate cu art. 10 al Statutului Federației;
- să ia parte la ședințele organelor electivă sindicale la care sunt puse în discuție chestiuni ce ating interesul lor personal, să înainteze propuneri, amendamente etc.;
- să aleagă și să fie ales în organele electivă sindicale;

- să beneficieze de instruire sindicală;
- să beneficieze de stimulare morală și materială din partea Federației.

Pe de altă parte, fiecare membru de sindicat este obligat:

- să cunoască și să respecte Statutul Federației;
- să contribuie la realizarea obiectivelor Federației;
- să participe și să susțină activitatea și acțiunile organizate de sindicat;
- să fie onest, obiectiv, demn în relațiile cu membrii de sindicat și ai organelor electivă ale organizațiilor sindicale;
- să respecte normele, formele de activitate ale Federației, să nu desfășoare acțiuni care ar dăuna și ar zădărnici cauza de apărare a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat;
- să nu inițieze și să se abțină de la orice acțiune, de sine stătător sau în grup, care ar aduce prejudiciu Federației;
- să manifeste solidaritate, să acorde susținere și ajutor membrilor Federației întru apărarea drepturilor și intereselor lor de muncă, profesionale, economice și sociale;
- să achite la timp cotizația sindicală, conform prevederilor prezentului Statut.

Nu mai puțin important pentru fiecare membru de sindicat este faptul că acesta poate fi membru al oricărei formațiuni social-politice, organizații obștești sau partid politic, participând la viața politică din Republica Moldova în nume propriu, fără nici o implicare a Federației în acțiunile sale.

Indicele apartenenței la sindicat, calitatea funcționării Comitetului sindical și nivelul de implicare a membrilor de sindicat în viața sindicală, în mare măsură, depinde de activismul liderului sindical. Așa dar, un președinte al organizației sindicale primare trebuie să:

- efectueze conducerea curentă a organizației și a organului sindical respectiv;
- convoace și să conducă ședințele organelor de conducere;
- în limita împuternicirilor oferite de organul electiv, să reprezinte organizația sindicală în comunicarea cu organele de stat, administrația unității, organizațiile obștești și cele sindicale;

- garanteze îndeplinirea hotărârilor organelor sindicale respective și ale celor ierarhic superioare;
- semneze contractul colectiv de muncă, utilizând atribuțiile oferite de comitetul sindical;
- administreze, în limitele stabilite de către organul sindical respectiv, mijloacele financiare, precum și patrimoniul organizației, fiind personal responsabili de gestionarea lor efectivă;
- ia hotărâri în cadrul prevederilor Statutului Federației, cu aprobarea ulterioară de către organul electiv.

Totodată, liderul de sindicat, împreună cu membrii Comitetului sindical, trebuie să răspundă la întrebările membrilor de sindicat; să distribuie materiale informative; să țină la curent membrii sindicatului cu problematica domeniului; să protejeze salariații în situații controversate de muncă; să asigure respectarea drepturilor salariaților din unitate; să atragă noi membri în organizația sindicală; să asigure stabilitatea, vitalitatea și unitatea în cadrul structurii sindicale primare etc.

Pentru a obține o forță reală la locul de munca, sindicatul trebuie să-și facă resimțită prezența permanent și concretă. Prezența sindicatului necesită omniprezența nu doar în momente de criză sau în cadrul negocierilor, dar și prin participarea la lucrările diverselor comisii la nivel de unitate, elucidarea muncii sindicale în panouri informaționale.

Cu satisfacție constatăm că în unitățile din sectorul sănătății, în anul 2019, drepturile și garanțiile sindicatului au fost onorate de către partenerii sociali de toate nivelurile, deși în unele unități garanțiile legale ale organizației sindicale au fost neglijate.

S-a remarcat că, pe parcursul acestor cinci ani, administrația unor unități medicale a limitat participarea liderilor de sindicat la lucrările consiliului medical, consiliului de administrare, comisiilor permanente de atestare și tarifar, comisiilor pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate, comisiilor pentru soluționarea litigiilor medicale, agențiilor teritoriale de asigurări în medicină (*tabelul nr. 36*).

Tabelul nr. 36. Reprezentanța organelor sindicale în organele colegiale

Denumirea organelor colegiale	Numărul de unități la care participă reprezentanți ai organelor sindicale (din totalul de 239 de organizații sindicale)
Consiliul medical	90
Consiliul de administrare	104
Comisia permanentă de atestare și tarifar	123
Comisia pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate	49
Comisia pentru litigiile de muncă	104

Or, prin limitarea participării liderilor sindicali la administrarea unității se neglijează drepturile și interesele întregului colectiv de muncă, care a delegat, prin votul său, liderii de sindicat pentru a le apăra drepturile și reprezenta interesele în raporturile cu administrația.

Cu regret, unii lideri sindicali dau dovadă de pasivitate sau indiferență, neglijând astfel drepturile și interesele colegilor de entitate. Ei nu verifică respectarea actelor legislative și a actelor normative privind timpul de muncă și de odihnă; salarizarea; protecția muncii și condițiile de muncă, precum și executarea prevederilor Convențiilor colective nivel național și de ramură și ale Contractelor colective de muncă; nu vizitează și nu inspectează subdiviziunile în care activează membrii de sindicat pentru a stabili corespunderea condițiilor de muncă normelor de protecție reglementate; nu prezintă propuneri angajatorului pentru soluționarea efectivă a problemelor de eliminare a neajunsurilor depistate; nu efectuează, în mod independent, expertiza condițiilor de muncă și a asigurării securității la locurile de muncă etc.

Analizând rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în anul de referință, comitetele sindicale au participat activ la elaborarea propunerilor pe marginea proiectelor de acte normative și legislative

ce vizează normele de muncă. Au fost avizate proiecte de ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, hotărâri de Guvern și legi ale Parlamentului Republicii Moldova, regulamente și dispoziții ale administrației unităților medicale. Practic, în toate unitățile medicale a fost examinată situația economico-financiară la adunarea/conferința colectivului de muncă, în cadrul cărora liderii de sindicat au înaintat mai multe propuneri privind îmbunătățirea managementului mijloacelor financiare disponibile cu utilizarea economiilor întru suplimentarea veniturilor salariale.

În conformitate cu Legea sindicatelor și Statutul Federației Sindicale „Sănătatea”, angajatorul are obligația de a acorda organizațiilor sindicale primare o încăpere dotată cu inventarul necesar pentru organizarea adunărilor sindicale și păstrarea documentelor (tabelul nr.37). Angajatorul este obligat să asigure organizația sindicală primară, în mod gratuit, cu încăpere încălzită, electricată precum și dotată cu echipament de birou și de comunicații. Suplimentar, în Contractele colective se pot prevedea și alte condiții benefice pentru asigurarea activității organului sindical: utilizarea gratuită a încăperilor pentru recreere și sport, organizarea timpului liber prin activități cultural-sportive în vederea întremării sănătății lucrătorilor și membrilor familiilor acestora etc. Angajatorul alocă, dacă este prevăzut în Contractul colectiv de muncă, fonduri organizației sindicale primare pentru activitățile culturale și sportive.

Tabelul nr. 37. Dotarea comitetelor sindicale

Denumirea mijloacelor de informare	Numărul
Telefon	104
Fax	76
Tehnică de multiplicare	74
Panouri informaționale	116
Bibliotecă	40
Computer	93
Acces la internet	93

Biroul Executiv, de comun cu liderii sindicali, trebuie să insiste către administrația unității asupra realizării dispoziției legale prevăzute de art.35 alin.(5) din Legea sindicatelor cu referință la stabilirea surselor financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarii, respectiv, în Devizul de venituri și cheltuieli al unității, pentru soluționarea problemelor salariaților.

Drepturile și garanțiile membrilor de sindicat trebuie conștientizate și promovate de către liderii și activul sindical. Numai așa ei vor reuși să se mențină pe poziții de egalitate cu partenerii sociali și vor reuși să negocieze și să stăruie asupra respectării drepturilor membrilor de sindicat pe care îi reprezintă.

Pentru perioada următoare, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a organizațiilor afiliate se va axa pe următoarele:

- 1. Atenționarea liderilor sindicali și a conducătorilor unităților medicale asupra obligativității respectării drepturilor și garanțiilor organelor sindicale.*
- 2. Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere.*
- 3. Instruirea cadrelor sindicale profesioniste și responsabile pentru a asigura conducerea eficientă a organizației sindicale.*
- 4. Monitorizarea încălcărilor drepturilor sindicale și contracararea fenomenelor de acest gen.*

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Dezvoltarea sistemului educațional este un obiectiv de bază al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care joacă un rol esențial în dezvoltarea și modernizarea sindicatului. Pentru a face față schimbărilor dramatice ale condițiilor și modului în care se desfășoară munca sindicatului, ca acesta să devină puternic. Trebuie de conștientizat că puterea lui rezidă în calitățile colective și individuale ale membrilor săi. Condițiile și situația social-economică în schimbare, reformele din sistemul sănătății impun o modificare a formelor și metodelor de activitate a organelor sindicale, iar rezultatele depind, în mare măsură, de nivelul de pregătire a cadrelor și activului sindical, de competența, profesionalismul și calificarea lor. Scopul educației sindicale este instruirea continuă a activului sindical capabil să-și reprezinte, în mod concludent membrii de sindicat, asigurându-le nivelul corespunzător de cunoștințe și abilități ce s-ar ralia la condițiile contemporane și actualitățile problemelor sindicale, cât și informarea la timp a membrilor de sindicat, crearea condițiilor de creștere profesională și a șanselor în câmpul muncii.

Politica educațională a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost stabilită de către Congresul VI din 29.05.2015, care a aprobat Strategia Federației în domeniul educației și formării sindicale. Consiliul republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a adoptat anual obiectivele educaționale, care prevăd realizarea unui șir de activități la diferite niveluri și pentru toate categoriile de lideri și activiști sindicali.

Astfel, în 2015, în colaborare cu Internaționala Serviciilor Publice/ Sindicatul European din Serviciile Publice (PSI/EPSSU), Organizația Internațională a Muncii, Federația SANITAS din România, au fost

organizate 9 evenimente educaționale de nivel internațional la care au participat 40 de reprezentanți ai Federației. La 7 seminare organizate la nivel național-ramural au participat 287 de lideri sindicali, membri ai Consiliului de femei și Organizației de tineret ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. A fost lansată instruirea negociatorilor sindicali (25 de persoane) în cadrul Programului licențiat al Institutului Muncii. La seminarele zonale organizate de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova consacrate domeniului Securității și Sănătății în muncă au participat 39 de președinți ai organizațiilor sindicale primare și teritoriale.

În anul 2016 a continuat realizarea Proiectului cu genericul „Consolidarea Parteneriatului social în Republica Moldova”, organizat cu susținerea experților Internaționalei Serviciilor Publice/Federației Sindicatelor din Olanda (PSI/FNV Modiaal). În cadrul Proiectului au fost organizate 19 activități educaționale, la care au participat 1256 de persoane, inclusiv 877 de membre ale Consiliului de femei, 375 de tineri membri ai Organizației de tineret. În cadrul Programului de formare a negociatorilor sindicali au fost organizate două sesiuni cu participarea a 25 de persoane.

În anul 2017, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a aprobat Statutul și Regulamentul formatorului Federației. A fost lansat Programul de pregătire a formatorilor sindicali, în comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și Institutul Muncii. A finalizat instruirea al VIII-lea grup, iar în total – 200 de lideri sindicali, în cadrul Programului Parteneriatul social în sfera muncii, specialitatea „Negociator sindical”. Programul a inclus și modulul „Securitatea și Sănătatea în Muncă” nivelul întâi, iar participanții au fost instruiți și certificați ca și reprezentanți ai sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă. Au fost organizate două seminare pentru elaborarea proiectului Convenției colective nivel de ramură pe anii 2018-2021, la care au participat 80 de lideri sindicali. Reprezentanții Federației au participat la diferite activități educaționale organizate la nivel național, inclusiv la „Școala sindicală din Moldova” și Programul formare și perfecționare a formatorilor, organizate de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova etc.

În anul 2018 a fost continuată activitatea întru realizarea și evaluarea Programului „Formare de formatori” al Federației. Din 23 de formatori

instruiți în cadrul proiectului, 16 au prezentat proiecte individuale, obținând grade de calificare ale Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova. În total, Federația dispune de 25 de formatori sindicali cu grade de calificare de nivel local, de ramură și național. Activul organizației de tineret în număr de 55 persoane a fost instruit în domeniul drepturilor sindicale, comunicării profesionale, managementului sindical etc. Contabilii și trezorerii sindicatului au fost instruiți în cadrul unui seminar organizat în comun cu Inspectoratul fiscal de stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova. Reprezentanții Federației au participat la diferite activități educaționale organizate de Sindicatele Europene din Serviciile Publice, Organizația Internațională a Muncii, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, la care s-au discutat problemele recrutării sindicale, migrației cadrelor medicale, rolului și modului de organizare a comitetelor sectoriale etc.

În anul 2019 activitatea educațională a fost direcționată spre organizarea și desfășurarea Campaniei de dare de seamă și alegeri în organizațiile membre ale Federației. Au fost organizate cinci seminare, la care au participat 351 lideri și activiști sindicali. În vederea elaborării proiectului modificărilor și completărilor Statutului Federației au fost organizate două ateliere de lucru. Președinții organizațiilor sindicale primare nou-aleși (25 de persoane), au fost instruiți la primul seminar cu tema „ABC-ul sindical”. Drept scop al familiarizării studenților și rezidenților cu prevederile legislației muncii, încadrarea tinerilor în câmpul muncii și modul de negociere și încheiere a Contractului individul de muncă a fost organizat un seminar la care au participat peste 80 de persoane.

Concluzii

Educația sindicală este o investiție rentabilă și pe termen lung. Ea nu are final, ci trebuie constituită dintr-o serie de etape, ca un proces dinamic, realist și bine structurat. Sistemul educațional sindical trebuie să susțină sindicatul și membrii săi în cauza de progresare, treptată, puțin câte puțin. Pentru a funcționa eficient, sindicatul are nevoie de un număr mare de membri instruiți, bine informați și activi. Prin educația sindicală se obține aprofundarea atașamentului membrilor săi față de

activitatea sindicală. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova dispune de un potențial educațional competent, care trebuie să fie folosit la maximă eficiență.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe următoarea perioadă:

1. *Formarea poziției active a membrilor de sindicat și motivației puternice de apartenență la sindicat a lucrătorilor ramurii sănătății.*

2. *Transformarea instruirii sindicale într-un proces continuu și accesibil pentru toate categoriile de membri de sindicat, desfășurat prioritar la nivel local.*

3. *Implicarea activă a formatorilor sindicali nou-formați ai Federației în procesul educațional.*

4. *Intensificarea procesului educațional sindical în mediul studențesc.*

5. *Organizarea și desfășurarea programelor de instruire și formare sindicală a liderilor și activului sindical, inclusiv:*

5.1. *„Parteneriatul social în sfera muncii”, specialitatea „Negociator sindical”.*

5.2. *„Formare de formatori” pentru organizațiile sindicale de nivel raional și municipal.*

5.3. *De perfecționare, evaluare și atestare a activității formatorilor sindicali.*

6. *Organizarea seminarelor tematice de instruire și reciclare pentru:*

6.1. *Reprezentanții sindicatului responsabili de domeniul securității și sănătății în muncă.*

6.2. *Contabilii/trezorerii și responsabilii, din cadrul comitetelor sindicale, de protecția socio-economică a salariaților.*

7. *Participarea reprezentanților Federației la proiectele educaționale de nivel național „Școala sindicală din Moldova”, „Formare de formatori” etc. organizate de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova.*

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA INFORMAȚIONALĂ

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în perioada de mandat 2015-2019, și-a desfășurat activitatea de informare și comunicare pe dimensiunea realizării prevederilor hotărârilor și Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” pe anii 2015-2020, adoptate de Congresul VI din 29.05.2015, precum și ale Programelor de activitate, aprobate de Consiliile Republicane, ce țin de consolidarea Sindicatului privind: organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților de informare a liderilor, activului sindical și membrilor de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale existente în instituțiile medico-sanitare de nivel republican, municipal și raional, plasând accentul pe dezvoltarea și fortificarea organizațiilor sindicale prin informarea, implicarea și activizarea cât mai eficientă și rezultativă a factorului uman.

Concomitent, activitatea informațională este unul din principalele instrumente de consolidare și dezvoltare a sindicatelor. Doar un sindicat puternic poate face față realităților socio-economice dificile și confruntărilor de informații în lupta pentru drepturile lucrătorilor. Drept scop al îmbunătățirii mecanismului de promovare a imaginii, Federația „Sănătatea” a conlucrat activ cu reprezentanții mass-media sindicale, săptămânalul „Vocea poporului”, emisiunea „Dialog social”, și alte surse de informare în masă.

Considerăm important de menționat că pe parcursul acestor cinci ani consilierii și specialiștii Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au colaborat armonios cu echipa Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, săptămânalului „Vocea poporului” și reprezentanții surselor mass-media în scopul mediatizării și reflectării cât mai vastă a activității Federației.

Astfel, printre activitățile de acest gen subliniem participarea conducerii Federației „Sănătatea” la emisiunea „Dialog social”, organizată de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și difuzată în fiecare marți, de la 21.20, la TV Moldova-1.

Totodată, Federația Sindicală „Sănătatea”, în vederea promovării unei imagini pozitive, informării prompte și obiective a membrilor de sindicat, dar și a societății în întregime, a sporit atenția asupra activităților de informare ca un mecanism eficace de extindere și coeziune a sindicatelor. Acest scop presupune o conlucrare continuă și sporită atât cu organizațiile sindicale primare membre ale Federației „Sănătatea”, cât și cu partenerii sociali de toate nivelurile.

Activitățile informaționale s-au desfășurat conform evenimentelor care au avut loc în sectorul sănătății, dar și în conformitate cu cerințele și necesitățile liderilor și activului sindical din organizațiile sindicale primare.

Tradițional, în perioada de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” a inițiat Campania de abonare a ziarului sindical „Vocea poporului”, îndemnând liderii sindicali să influențeze comitetele pe care le reprezintă să aboneze atât săptămânalul „Vocea poporului”, cât și alte publicații.

Federația Sindicală „Sănătatea”, an de an, editează și distribuie materiale informative întru informarea a cât mai mulți membri de sindicat. Astfel, în perioada 2015-2019, au fost editate 19 numere de buletin informativ „Curierul Sanitas”, tirajul acestuia variind de la 3500 la 4500 de exemplare. Așadar, în perioada de referință, numărul total de exemplare a ajuns la 76 000.

Concomitent, menționăm că în perioada de referință a fost publicat ghidul pentru liderii de sindicat (ediția a doua) „Negocierea Contractului (convenției) colectiv de muncă”, tirajul publicației fiind de 700 de exemplare.

Totodată, în vederea orientării corecte despre necesitatea sindicatelor și a membrilor de sindicat activi a fost publicat un „Îndrumar pentru sindicaliști”, tirajul publicației fiind de 700 de exemplare. Îndrumarul a fost centrat pe realizarea mai multor obiective, printre care: amplasarea întregii organizații sindicale din domeniul sănătății într-un cadru

adecvat unei organizații sindicale bazate pe principii democratice și pluralism de opinii; asigurarea unei modalități de formare sindicală continuă a celor care muncesc în sistemul sindicalismului prin însușirea managementului calității organizării activității sindicale, administrării bugetului sindical, promovării formelor de sindicalizare a angajaților și asigurării unității organizațiilor sindicale de toate nivelurile.

De menționat că în anul 2018 Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină au semnat Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021, eveniment reflectat life prin intermediul mijloacelor de informare ale Federației și partenerilor media. Totodată, Federația Sindicală „Sănătatea” a publicat Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021, în număr de 4000 de exemplare, care au fost distribuite liderilor comitetelor sindicale, reprezentanților administrației instituțiilor medico-sanitare publice, private, farmaceutice și de învățământ cu profil medical membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”.

Tot în această perioadă, în cadrul Campaniei „Federația Sindicală „Sănătatea” este alături de tine” cu genericul „NU agresati cadrele medicale”, Federația „Sănătatea” a publicat și distribuit 10 000 de autocolante și 10 000 de pliante informative, având drept scop evocarea misiunii lucrătorului medical de a servi cetățeanul și a contribui nemijlocit prin cunoștințele sale la ocrotirea sănătății întregii societăți, în pofida activității în condiții de efort psihoemoțional sporit și risc profesional. Or, pentru a presta servicii medicale de calitate înaltă, angajatul din sistem are nevoie de protecție din partea statului, prin instituirea unor sancțiuni pentru persoanele care premeditat jignesc onoarea, demnitatea sau reputația profesională a lucrătorului medical. În aceeași ordine de idei, menționăm că Federația Sindicală „Sănătatea” a organizat flashmob-uri și spoturi publicitare, care au fost difuzate prin intermediul televiziunii, paginilor WEB și facebook ale Federației.

Deci, pentru informarea cât mai operativă, accesibilă și veridică a membrilor de sindicat, accentul a fost pus pe plasarea știrilor despre activitatea Federației pe pagina WEB a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova – www.sindsan.md și, totodată, reflectarea informației pe

pagina de facebook a Federației – <https://www.facebook.com/sindsan.md>.

Analiza reflectării problematicii sindicale în mass-media atestă că e necesar de implementat periodic și flexibil noi forme și metode întru perfecționarea activității informaționale a Federației.

În urma examinării datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” s-a constatat că abonarea publicațiilor periodice, în anii de referință, a fost într-o scădere constantă. Observăm ca în anul 2015 s-au înregistrat 1713 abonamente la presa periodică, iar în anul 2019 – 855 de abonamente. O descreștere se remarcă și la rubrica publicații în presa periodică (a. 2015 – 399; a. 2019 – 106), pe când la rubricile discursuri, rapoarte și alte forme de informare datele variaza de la an la an (*tabelul nr. 38*). Însă, în anii 2015 și 2019 observăm o ușoară creștere a indicilor vizați, deoarece au fost ani electorali în organizațiile sindicale membre ale Federației „Sănătatea”. Totodată, trebuie să menționăm că liderii, activiștii și membrii de sindicat utilizează tot mai frecvent tehnologiile informaționale moderne.

Tabelul nr. 38. Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii				
	2015	2016	2017	2018	2019
Abonamente la presa periodică	1713	1357	1211	880	855
Publicații în presa periodică	399	269	238	147	106
Discursuri, rapoarte	713	248	103	44	837
Alte forme de informare	689	1335	1100	724	845

Este îmbucurător faptul că interesul și tendința liderilor și membrilor de rând ai sindicatului spre informarea multiaspectuală crește continuu.

Activitatea logistică și dotarea cu tehnică de comunicare sunt pilonii de sprijin ai strategiei informaționale a organizațiilor sindicale de toate nivelurile, oferind posibilitatea de informare operativă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele și problemele care

necesită a fi soluționate pe viitor.

Colaboratorii Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova beneficiază de mijloace tehnologice avansate de comunicare. Totodată, la dispoziția formatorilor este multimedia și posibilitatea de a multiplica materiale pentru distribuire.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, având drept scop sporirea accesului membrilor de sindicat la informație, informarea cât mai amplă și operativă a societății, consideră oportună realizarea următoarelor obiective:

1. Schimbarea și modernizarea paginii WEB a Federației – www.sindsan.md. Este necesară o imagine nouă a paginii oficiale www.sindsan.md, precum și simplificarea accesului la informație pentru vizitatorii acesteia. În rezultat, planificăm să avem o versiune plăcută și eficientă a site-ului. Pagina oficială trebuie să conțină informații conform necesităților vizitatorilor, de asemenea să fie informativă, comodă și să corespundă celor mai recente standarde tehnologice.

2. Adaptarea Social Media Marketing la noi tendințe:

- Pagina de Facebook. Fiecare an vine cu tendințe noi ce schimbă viziunea marketingului on-line. Pentru a ține pasul cu acestea, trebuie să elaborăm din timp strategii pentru menținerea imaginii Federației.

Tendințe utilizate:

- Infografice. Infograficele fac informația mai ușor de înțeles, de asimilat, iar în final au un efect mai benefic asupra percepției oamenilor;

- Spoturi video;

- Adaptarea storytelling și storyliving în planul Social Media Marketing pentru pagina de facebook a Federației.

3. Crearea paginii Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe Instagram. Instagram, este o rețea socială focusată pe conținutul vizual, are un potențial mare în sporirea vizibilității și în descoperirea unei audiențe tinere, diferită de cea care se informează direct de pe site-uri sau de pe Facebook. În Republica Moldova, 65,8 la sută din utilizatorii Instagram au vârsta cuprinsă între 18 și 34 ani, iar acest segment reprezintă o audiență importantă. Astfel, datorită specificului

său, Instagram este platforma perfectă pentru storytelling, pentru crearea unei legături personale cu audiența și pentru dezvoltarea vizibilității.

4. Organizarea trainingurilor privind bazele comunicării eficiente. În cadrul seminarelor organizate pentru președinții comitetelor sindicale se vor studia aspectele comunicării eficiente și elementele de retorică persuasivă. Pe parcursul acestor activități vor fi realizate exerciții practice în domeniul comunicării, efectuate studii de caz și vor fi discutate practici de brainstorming, eficiența și controlul mesajului. Obiectivul acestor instruirii este formarea unor deprinderi de comunicare eficientă, însușirea unor tehnici și procedee de comunicare, ceea ce în perspectivă va îmbunătăți nivelul de comunicare în cadrul instituțiilor unde activează, precum și cu persoanele din afara acestora.

CAPITOLUL XI

Activitatea comisiilor de cenzori

Conform Hotărârii nr. VI-07 „Cu privire la alegerea organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”, adoptată de Congresul VI al Sindicatului din 29 mai 2015, Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost aprobată în următoarea componență: președinte - Țîberneac Maia; Membri: Ciumac Ecaterina, Grișco Claudia, Pavlov Nina, Munteanu Raisa.

În anii de referință, modificări în componența Comisiei de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nu au avut loc.

Comisiile de cenzori din organizațiile sindicale de toate nivelurile membre al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova sunt organe de control asupra utilizării eficiente a mijloacelor financiare și materiale, gestionării patrimoniului și altor bunuri ale organizațiilor sindicale, corectitudinii formării și realizării Bugetului sindicatului (art. 68 al Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova), administrarea corectă a Bugetului asigurărilor de stat, respectarea normelor statutare etc.

În anii de referință, activitatea comisiilor de cenzori a fost orientată spre realizarea obiectivelor aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29 mai 2015.

Rezultatele verificărilor au fost expuse în actele de revizie și control financiar prezentate de către contabilii/trezorierii sindicali. Menționăm că prevederile Statutului se respectă în majoritatea absolută a organizațiilor sindicale supuse controlului.

În perioada anilor 2015-2019, au fost organizate 2029 adunări/conferințe și 9939 ședințe de lucru ale organelor de conducere, ceea ce corespunde în mare măsură prevederilor Statutului.

La lucrările organelor de conducere ale organizațiilor sindicale se examinează probleme ce țin de: utilizarea mijloacelor financiare; repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial; încheierea Contractelor colective de muncă; înaintarea reprezentanților organizației sindicale ale unității în organele parteneriale; elaborarea propunerilor privind încurajarea membrilor de sindicat pentru succese în muncă și activitate sindicală; examinarea petițiilor membrilor de sindicat; acordarea ajutorului material etc.

Cu regret, problemele ce țin de aprobarea statelor de personal al unității, tarifarea angajaților, respectarea timpului de muncă și odihnă, finanțarea unității, securitatea și sănătatea în muncă, alimentarea angajaților și dispensarizarea acestora, soluționarea litigiilor de muncă, organizarea educațională și informațională etc. sunt examinate insuficient în cadrul ședințelor organelor de conducere ale organizațiilor sindicale.

Ca scop al realizării obiectivelor aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29.05.2015, Comisiile de cenzori ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au efectuat 1195 de controale.

În timpul controalelor, Comisiile de cenzori au atras o atenție deosebită gestionării corecte, transparente și obiective a mijloacelor financiare ale organizației sindicale. Informațiile din actele de revizie și control financiar prezentate anual de către contabilii/trezorierii sindicali denotă că organizarea controlului utilizării mijloacelor financiare atestă lipsa încălcărilor grave la acest capitol.

Totodată, menționăm că s-au redus mijloacele financiare valorificate pentru realizarea programelor informaționale și educație sindicală. Majoritatea mijloacelor financiare au fost direcționate spre acordarea ajutorului material, stimularea muncii activului sindical, organizarea întrunirilor sindicale, activităților sportive și culturale.

Bunurile materiale ale organizației sindicale se utilizează în baza hotărârilor organului electiv. Condiții pentru păstrarea acestora, în majoritatea cazurilor, sunt asigurate. Totodată, au fost depistate și unele lacune ce țin de respectarea cerințelor statutare privind dările de seamă anuale despre activitatea organelor electivă, perfectarea documentației

sindicale conform Nomenclatorului aprobat de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, informarea membrilor de sindicat.

Pe parcursul anilor de referință, Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a efectuat 63 de controale privind activitatea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. S-a constatat că încălcări majore nu au avut loc. În această perioadă Biroul Executiv s-a convocat 26 de ședințe, respectând normele statutare. Consiliul Republican s-a întrunit anual.

La lucrările ședințelor Biroului Executiv, au fost examinate chestiunile conform planului de activitate. Consiliul Republican a examinat activitatea anuală a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Deciziile adoptate de către Biroul Executiv și Consiliul Republican ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au fost realizate.

Rezultatele verificărilor au fost expuse în actele de revizie și control financiar, constatându-se că încălcări majore nu au avut loc. Mijloacele financiare și bunurile materiale au fost gestionate transparent și corect cu respectarea normelor statutare.

Majoritatea absolută a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova respectă prevederile art. 77 și art. 78 ale Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind colectarea și transferarea cotizațiilor sindicale pe conturile respective.

În perioada de referință, Comisia a efectuat 28 de revizii privind activitatea Executivului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova precum și a organizațiilor sindicale din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Spitalului Clinic al Ministerului Sănătății, Centrului Național de Transfuzie a Sângelui, Institutului Oncologic, instituțiilor medico-sanitare publice din raionul Sângerei etc.

Conform Regulamentului „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial”, administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat, în majoritatea cazurilor, se realizează corect. Totodată, mai există cazuri de încălcare

a Regulamentului referitor la repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial, completarea acestora etc.

Liderii organizațiilor sindicale au apreciat pozitiv hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova de a procura biletele de tratament balneosanatorial cu achitarea a 50 la sută din cost de către membrul de sindicat și 50 la sută din mijloacele financiare ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. În anii de referință, au beneficiat de bilete de tratament balneosanatorial 1993 membri de sindicat.

Obiectivele de activitate ale Comisiilor de cenzori pentru următoarea perioadă

1. Efectuarea controalelor privind utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale organizației sindicale, accentul fiind pus pe respectarea prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

2. Monitorizarea respectării prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 290 din 19.04.2010.

3. Monitorizarea respectării normelor statutare în activitatea organelor de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile.

4. Informarea organelor sindicale și membrilor de sindicat despre greșelile depistate și a opțiunilor de redresare a situației.

CUPRINS:

Cuvânt înainte	3
Capitolul I. Resursele umane și protecția împotriva șomajului ...	5
1.1. Informații generale	5
1.2. Planificarea resurselor umane	7
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	8
1.4. Formare profesională	9
1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze	10
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	12
1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical	13
1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor	14
1.9. Disciplina muncii	15
1.10. Stimularea pentru succese în muncă	16
1.11. Obiectivele în domeniul resurselor umane	17
Capitolul II. Finanțarea sistemului de sănătate	19
2.1. Informații generale	19
2.2. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova ...	24
2.3. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale	25
2.4. Valorificarea mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină unităților medicale	29
2.5. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității	30
2.6. Participarea comitetului sindical la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația unității medicale.....	31

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății	33
Capitolul III. Protecția social-economică a angajaților	36
3.1. Informații generale	36
3.2. Valorificarea mijloacelor financiare pentru plata muncii	38
3.3. Realizarea indicatorilor de performanță	40
3.4. Ocuparea funcțiilor aprobate în statele de personal	41
3.5. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii provenite de la serviciile medicale contra-plată	42
3.6. Evoluția salariului mediu lunar	43
3.7. Salariul minim – garanție de stat	45
3.8. Stimularea materială	47
3.9. Participarea Administrației publice locale la stimularea materială a angajaților	49
3.10. Timpul de muncă și salarizarea	50
3.11. Evoluția cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)	53
3.12. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea din Moldova în domeniul protecției social-economice a angajaților, membri de sindicat	54
Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	57
4.1. Informații generale	57
4.2. Negocierile și consultările colective în vederea elaborării și încheierii proiectelor de Convenții colective și contracte colective de muncă	60
4.3. Participarea sindicatului la elaborarea și avizarea actelor normative	63

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale	64
4.5. Obiectivele pentru realizare în următoarea perioadă	66
Capitolul V. Securitatea și sănătatea în muncă	67
Capitolul VI. Asistența juridică	72
Capitolul VII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	80
7.1. Informații generale	80
7.2. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	82
7.3. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	84
7.4. Evoluția apartenenței la sindicat	86
7.5. Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere	89
7.6. Asigurarea condițiilor optime pentru activitatea organului sindical	97
7.7. Obiectivele pentru realizare în următoarea perioadă	98
Capitolul VIII. Drepturile și garanțiile sindicatului – reprezentant al salariaților	99
Capitolul IX. Activitatea educațională și de formare sindicală ..	106
Capitolul X. Activitatea informațională	110
Capitolul XI. Activitatea Comisiei de cenzori	116

